

T.C.
DOĞU KARADENİZ KALKINMA AJANSI
EASTERN BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

TR 90 Bölgesi

Eğitim Sektörü

Mevcut Durum Analizi

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
GİRİŞ.....	5
1. EĞİTİM-KALKINMA İLİŞKİSİ.....	6
2. DÜNYADA EĞİTİM.....	8
3. TÜRKİYE’DE VE TR90 BÖLGESİNDE EĞİTİM.....	9
3.1. Genel Eğitim Göstergeleri.....	9
3.2. Okulöncesi Eğitim.....	12
3.3. İlköğretim.....	13
3.4. Ortaöğretim.....	14
3.5. Yükseköğretim.....	14
3.6. Mesleki ve Yaygın Eğitim.....	15
3.7. Türkiye’de Eğitim Sektöründeki Sorunlar.....	21
3.8. TR90 Bölgesinde Eğitim Sektöründeki Sorunlar ve Öneriler.....	23
4. TR90 BÖLGESİ EĞİTİM SEKTÖRÜ GZFT ANALİZİ.....	26
4.1. TR90 BÖLGE İLLERİ EĞİTİM SEKTÖRÜ VE GZFT ANALİZİ.....	29
4.1.1. Artvin.....	29
4.1.2. Giresun.....	35
4.1.3. Gümüşhane.....	39
4.1.4. Ordu.....	43
4.1.5. Rize.....	47
4.1.6. Trabzon.....	52

5. GENEL DEĞERLENDİRME.....	57
Başarılı Bir Örnek: Finlandiya.....	58
KAYNAKÇA.....	60

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Nüfusun Genel Eğitim Projeksiyonu.....	10
Tablo 2. Türkiye-TR90 Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları.....	12
Tablo 3. 2010-2011 Öğretim Yılı Eğitim Genel Projeksiyonu.....	13
Tablo 4. Türkiye-TR90-Bölge İlleri Yaygın Eğitim Kursiyer-Eğitmen.....	17
Tablo 5: Artvin’de Eğitim Özet Tablo, 2010-2011.....	31
Tablo 6: Artvin’de Okullaşma Oranı, 2009-2010.....	32
Tablo 7: LYS Test Sonuçlarına Göre Artvin İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010.....	32
Tablo 8: Giresun’da Eğitim Özet Tablo, 2010-2011.....	36
Tablo 9: Giresun’da Okullaşma Oranı, 2009-2010.....	37
Tablo 10: LYS Test Sonuçlarına Göre Giresun İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010.....	38
Tablo 11: Gümüşhane’de Eğitim Özet Tablo, 2010-2011.....	40
Tablo 12: Gümüşhane’de Okullaşma Oranı, 2009-2010.....	41
Tablo 13: LYS Test Sonuçlarına Göre Gümüşhane İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010.....	41
Tablo 14: Ordu’da Eğitim Özet Tablo, 2010-2011.....	44
Tablo 15: Ordu’da Okullaşma Oranı, 2009-2010.....	45
Tablo 16: LYS Test Sonuçlarına Göre Ordu İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010.....	46
Tablo 17: Rize’de Eğitim Özet Tablo, 2010-2011.....	49
Tablo 18: Rize’de Okullaşma Oranı, 2009-2010.....	49
Tablo 19: LYS Test Sonuçlarına Göre Rize İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010.....	50
Tablo 20: Trabzon’da Eğitim Özet Tablo, 2010-2011.....	54
Tablo 21: Trabzon’da Okullaşma Oranı, 2009-2010.....	54
Tablo 22: LYS Test Sonuçlarına Göre Trabzon İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010.....	55

GİRİŞ

İnsanların ve toplumların gelişimde önemli bir yere sahip olan eğitim, sosyo-ekonomik kalkınmayı sağlayan en önemli unsurlardan biri olarak görülmektedir. Yetişmiş insan gücüne sahip toplumların gelişmiş toplumlar olma yolunda ilerleyebildiği söylenebilir. Dolayısıyla eğitime önem veren ve doğru eğitim stratejilerini belirleyip uygulayabilen ülkeler gelişmiş ülke olma yolundaki en önemli adımlardan birini atmıştır ifadesi yerinde olacaktır.

Gelişmiş ülkeler değişen dünya koşullarında eğitim kalitesini arttırmak ve günün koşullarını yakalayabilmek adına farklı eğitim stratejileri ve yöntemler uygulamaktadır. Bu yöntemler toplumun ihtiyaçlarına göre sürekli yenilenmektedir. Dolayısıyla gelişmekte olan ülkelerde eğitim sektörü, ezberci bir eğitim yerine bilgiyi sorgulayan, sindiren, uygulayan, araştırma-geliştirme çalışmalarıyla bilgi üretebilen, bilgiyi geliştirebilen ve katılımcı bir öğrenci profilinin yaratılmasına yönelik bir yapıya kavuştuğu takdirde dünyadaki gelişmelere ve toplumun talep yapısına karşı duyarlı hale gelip verimli ve etkin bir işleyişe kavuşacaktır.

Gelişmiş ülke olma yolunda ilerleyen Türkiye'nin hedeflerine ulaşmasını sağlayacak en önemli girdilerden birisi ülkenin beşeri sermayesidir. Beşeri sermayenin nitelikli olabilmesi için öncelikle sağlıklı bir eğitim sisteminin var olması gerekmektedir. Bu bakış açısı temel alınarak bu çalışmada sırasıyla eğitim-kalkınma ilişkisi, Dünyada, Türkiye'de ve TR90 bölgesinde eğitim, eğitim sektöründeki sorunlar, TR90 bölgesinin sektördeki güçlü-zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri ele alınacak ve eğitim sektörünün genel değerlendirmesi yapılarak çalışma sonlandırılacaktır.

1. EĞİTİM-KALKINMA İLİŞKİSİ

Kalkınma, tüm toplumların ulaşmaya çalıştığı en temel hedeflerden biridir. Gelişmekte yolundaki ülkeler büyüme, gelişmiş ülkeler ise mevcut durumlarını devam ettirme çabasıdır. Mal ve hizmet üretimi artırılarak toplum refah içinde yaşamaya, devlet güçlü olmaya gayret etmektedir.

Yeni kalkınma sistemleri incelendiğinde bu sistemlerin tamamen teknolojiye dayalı olduğu görülmektedir. Teknolojik gelişmeler bir taraftan üretimi ve ticareti arttırmakta bir taraftan da geliştirdiği otomasyon sistemi ile insanı üretim ve çalışma dünyası dışına atmaktaysa da teknolojinin üretimi ve geliştirilmesi için araştırma geliştirme (Ar-Ge) çalışmalarına ve bu çalışmaları yürütecek bilim adamlarına bir diğer ifadeyle hala insana ihtiyaç vardır, ayrıca bu teknolojilerin kullanımında da insan hala esas rolü oynamaktadır.

Kalkınma denildiğinde önceleri sadece ekonomik açıdan büyüme anlaşılmaktayken daha sonra bireysel ve sosyal bağlamda insan, yönetim sistemi, insana yapılan hizmetler ve çevre gibi faktörlerin de bu kavramın kapsamına girmeye başladığı görülmektedir. Dolayısıyla da eğitim, kalkınmada başlı başına bir faktör olarak ele alınmaya başlanmıştır.

Kalkınmayı sağlayacak ve destekleyecek toplumsal şartların oluşturulması için de eğitim oldukça önemlidir. Aynı zamanda kalkınmanın unsurlarından olan doğal kaynakların, sermayenin, teknolojinin kullanılması ve yatırıma dönüştürülmesi ancak eğitilmiş insanlar ile mümkün olacaktır. Dolayısıyla, ekonomik kalkınmada insan kaynakları bir çeşit sermaye olarak görülmektedir ve bu beşeri sermayenin gücü eğitim ile arttırılabilecektir.

Eğitimin ekonomik gelişmeye katkıları ele alındığında, toplumun girişimci, yeniliklere açık, tüketim konusunda bilinçli olarak yetişmesinin ve işgücünün mesleki ve teknik anlamda yeterliliğinin arttırılmasının eğitim ile mümkün olduğu görülmektedir.

Eğitim ile kalkınma arasındaki pozitif ilişkinin varlığı, bazı ülkelerde yaşanan değişim ve gelişmeler karşılaştırmalı olarak incelendiğinde açıkça görülmektedir. Örneğin, Türkiye ve Japonya aynı zamanlarda sanayileşme girişiminde bulunmalarına rağmen iki ülke arasındaki gelişmişlik farkı ortadadır. Bir diğer örnek olarak Meksika ve Güney Kore ülkeleri ele alındığında 1960'lı yıllarda iki ülke de gelişmemiş tarım ülkeleri iken günümüzde Güney Kore dünya çapında bir ileri teknoloji üreticisi ve dünyanın en iyi eğitim sistemlerinden birine sahip bir ülke konumunda olduğu, Meksika'nın ise düşük kalkınmışlık seviyelerinde devam ettiği gözlemlenmektedir.

Güney Kore'yi de içlerine alan ve Asya kaplanları olarak ifade edilen Güney Kore, Singapur Tayvan ve Hong Kong ülkeleri bir nesillik dönem içinde geri kalmış tarım toplumlarından gelişmiş sanayi toplumlarına dönüşmüşlerdir. Asya kaplanlarında görülen bu gelişmede ihracata yönelik üretimin, yüksek tasarruf ve yatırım oranlarının ve istikrarlı makroekonomik politikaların payı oldukça büyüktür, aynı zamanda bu hızlı değişimde insan sermayesinin de önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu ülkeler eğitimi bir yatırım alanı olarak görüp bu sektöre büyük yatırımlar yapmak suretiyle insan sermayesinin kalitesini ve miktarını eğitim yoluyla artırabilmeyi başarmışlardır. Aynı zamanda bu ülkeler, eğitim kurumları vasıtasıyla gelişmiş ülkelerdeki bilgi ve teknolojileri kendi ülkelerine aktarabilmişler ve bu sayede de gelişmiş ülkeleri yakalayıp rekabet edebilme gücüne erişebilmişlerdir.

Bu bilgiler ışığında, eğitim yatırımlarının ulusal ekonomiyi güçlendirecek şekilde olması gerekmektedir. Bu ilke temel alınarak bir ulusal gelişme stratejisi içinde istikrarlı politikalarla eğitim sektörüne yeterli kaynak aktararak eğitim kurumlarının günün koşullarını yakalayan, güçlü ve dinamik bir yapıya kavuşturulması bir ülkenin kalkınması yolunda atılacak en önemli adımlardan biridir denilebilir.

2. DÜNYADA EĞİTİM

20. Yüzyılın ortalarında başlayan küreselleşme ve bu tarihlerden itibaren ivme kazanan hızlı teknolojik gelişmelerin etkisiyle dünyada uzmanlaşma, teknolojiyi geliştirme ve kullanabilme yeterlilikleri rekabet gücünün önemli unsurları haline gelmiştir. Böylelikle bilişim teknolojilerinin birçok alanda etkili olduğu görülmektedir. Ülkelerin ekonomik gelişmelerinde bilgi yoğun ve katma değeri yüksek mal ve hizmetlerin üretilmesi önemli hale gelmiş dolayısıyla bireylerin gerekli eğitimleri alarak ihtiyaç duyulan becerilere sahip olması sonucunda işgücü niteliğinin artması da önemli bir husus olmaya başlamış ve nitelikli işgücünün yetiştirilmesi için eğitim imkanlarının genişletilmesi bütün dünyanın özen gösterdiği bir konu haline gelmiştir.

Gelişmekte olan ülkelerde eğitim sisteminde, sistem reformlarını, kurum ve kuruluşlarda modernleşme çalışmalarını, eğitim ve öğretimde kullanılan araç ve gereçlerin teknolojik gelişmeleri yakalayacak düzeye getirilmesini, öğretmenlerin mesleki beceri seviyelerinin yükseltilmesini kapsayan yenilikler yapmak böylelikle eğitimde dünya standartlarını yakalamak amacıyla çalışmalar yürütülmüştür.

Ancak eğitim sektöründe yaşanan tüm bu gelişmelere rağmen, eğitimle ilgili ihtiyaçların karşılanması noktasında bazı güçlükler ortaya çıkmıştır. Örneğin, gelişmekte olan ülkelerde eğitim sisteminin geliştirilmesi, okul altyapısı ve donanımında yeterli seviyede olunması, dengeli öğretmen-öğrenci oranlarına ve yeterli derecede kitap, araç-gereç vb. malzemelere sahip olunması öncelikli ihtiyaçlar arasında görülmesine rağmen doğru politikalar uygulanmadığı için geçici uygulamalarla soruna çözüm aranmakta ve bu da uzun vadede bu ülkelerde eğitim sektörünün yeterince gelişmemesi sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, eğitime bu kadar önem verildiği ifade edilmesine rağmen bazı gelişmekte olan ülkelerde eğitime yeterince kaynak ayrılmadığı görülmektedir. Bu durumun, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin eğitim seviyeleri arasındaki farkın giderek artmasına yol açacağı gerçeği kaçınılmazdır.

3. TÜRKİYE’DE VE TR90 BÖLGESİNDE EĞİTİM

Günümüz koşullarında eğitim sistemi, dinamik, esnek, değişime açık ve değişen koşullara hızla uyum sağlayabilir nitelikte olmalıdır. Günün koşullarını yakalayabilmesinin yanı sıra ülkelerin eğitim sistemleri, bireysel beklentilerle uyumlu ve ülkelerin ihtiyaçlarına da cevap vermeye odaklı olmalıdır.

Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemi ile Türkiye’nin eğitim sistemindeki en temel fark düşünme, sorgulama, hayal gücünün ve yaratıcılığın teşvik edilip geliştirilmesinden ziyade daha çok ezberciliğe ve gerektiğinden fazla bilgi yüklemeye dayalı olmasıdır ki eğitim sistemimiz değişim sürecine girmiş bulunmaktadır. Yeni sistem ve uygulamalarıyla birlikte eğitim sistemimizin daha sağlıklı bir yapıya kavuşması beklenmektedir.

3.1. Genel Eğitim Göstergeleri

2003 yılında Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından yapılan İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması araştırmasına göre Artvin 43. sırada, Giresun 50. sırada, Gümüşhane 71. sırada, Ordu 62. sırada, Rize 37. sırada, Trabzon 38. sırada yer almaktadır. 2010 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından Türkiye’de İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması çalışmasıyla bu veriler güncellenmiştir. Bu araştırmadaki güncel verilere göre Artvin 40. sırada, Giresun 56. sırada, Gümüşhane 64. sırada, Ordu 60. sırada, Rize 37. sırada, Trabzon ise 36. sırada yer almaktadır. Yine aynı araştırmaya göre; Gümüşhane ilinin 7 sıra gibi büyük ölçüde yükselmesinin nedeni Gümüşhane’den diğer illere doğru yaşanan göç akımıdır. Bu durum ilin kişi başına düşen değerlerinin yükselmesine ve değişkenlerin önemli bir bölümünde artışa neden olmuştur. Artvin’in de az da olsa yükselmesinin altında yatan sebep o dönemlerde dışarıya göç vermiş olmasıdır. Trabzon ili de 2 basamak yükselmiştir ki bu başarısını özellikle eğitim göstergelerindeki artışa borçludur. Bunun yanında toplam banka kredileri içindeki pay ve kişi başına sanayi elektrik kullanımı da artış gösteren diğer değişkenlerdir. Temel bileşendeki ağırlığı negatif olan yeşil karta sahip nüfus oranı değişkeni de önemli bir azalma göstermiştir. Giresun ilinde net göç hızı negatif olmasına rağmen sıralamada düşüş göstermiştir, en önemli sebeplerinden biri İlin tarımsal üretim payında önemli bir düşüş yaşanmasıdır. Rize ilinin sıralamasında ise bir değişiklik olmamıştır.

Doğu Karadeniz Bölgesindeki illerin eğitim yapısındaki gelişmişlik sıralamasında ise Artvin 21. , Rize 40. , Giresun 64. , Trabzon 44. , Gümüşhane 69. , Ordu 67. sırada yer almaktadır. Bu sıralamalardan görüldüğü üzere TR90 Bölgesi ülke sıralamasında gerilerdedir. Dolayısıyla eğitim alanında düzenleyici faaliyetler yürütülmesi gerekmektedir.

Tablo 1: Nüfusun Genel Eğitim Projeksiyonu

Eğitim Durumu	Artvin		Giresun		Gümüşhane		Ordu		Rize		Trabzon		Türkiye	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Okuma Yazma Bilmeyen (15+ yaş)	3.035	4,33	13.648	7,12	1.901	4,17	25.394	8,29	7.568	5,03	16.467	5,18	2.178.628	5,19
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyenler	2.402	3,58	8.277	4,65	2.021	4,63	14.162	5,04	6.883	4,57	12.447	3,92	1.984.559	4,99
İlkokul Mezunu	16.691	23,83	44.709	23,34	9.055	19,88	81.527	26,64	38.108	25,34	71.963	22,67	10.833.115	25,83
İlköğretim Mezunu	11.503	17,16	30.018	16,87	8.093	17,77	49.324	17,57	28.115	18,70	49.663	15,64	7.408.361	17,66
Ortaokul veya Dengi Okul Mezunu	5.292	7,55	13.204	6,89	2.857	6,27	20.722	6,77	9.041	6,01	20.722	6,52	2.660.411	6,34
Lise veya Dengi Okul Mezunu	21.088	30,11	52.280	27,29	14.901	32,72	75.449	24,65	38.965	25,91	92.299	29,08	10.095.311	24,07
Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	7.200	10,28	19.727	10,30	4.658	10,22	27.392	8,95	14.496	9,64	38.822	12,23	4.271.157	10,185
Yüksek Lisans Mezunu	403	0,60	1.137	0,63	250	0,54	1.324	0,47	918	0,61	2.499	0,78	351.374	0,83
Doktora Mezunu	94	0,13	227	0,11	77	0,16	370	0,12	253	0,16	1.081	0,34	106.445	0,25
Bilinmeyen	2.328	3,47	8.284	4,65	1.728	3,79	10.367	3,69	5.982	3,97	11.432	3,60	2.046.527	4,88

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2010

Bölgedeki mevcut durumu irdeleyebilmek adına TÜİK verilerine göre oluşturulmuş Nüfusun Genel Eğitim Projeksiyonu tablosunu incelemekte fayda vardır. Tablo 1'e göre sırasıyla Artvin İli, temel eğitim bakımından %95.67'lik bir okuryazar oranına sahiptir. Okuma yazma bilmeyen kesim ise %4.33'lük dilimi kapsamaktadır. Giresun ilinde, okur-yazar kesim %92.88'lük bir orana sahiptir. Giresun'da okur-yazar olmayan nüfusun genel nüfusa oranı %7.12 düzeyindedir. Gümüşhane ilinde, okur-yazar kesim %95.83'lük bir orana sahiptir. Gümüşhane'de okur-yazar olmayan nüfusun genel nüfusa oranı %4.17 düzeyindedir. Ordu, Rize ve Trabzon illerinde de sırasıyla bu oranlar; 91.71:8.29, 94.97:5.03, 94.82:5.18 dir.

Altı ilde de ilkokul ve ilköğretim mezunu oranları Türkiye ortalaması ile karşılaştırıldığında ortalamaya yakın bir değerde olduğu görülmektedir. Ortaokul ve dengi okul mezunu, lise veya dengi okul mezunu, yüksekokul veya fakülte mezunu oranlarında da Türkiye ortalaması düzeyinde olduğu görülmektedir.

Türkiye ve TR90 Bölgesi İllerinin eğitim seviyelerine göre okullaşma oranlarının yıllar itibariyle seyri ele alındığında okullaşma oranlarının giderek arttığı gözlemlenmektedir. Tablo 2'ye göre; Türkiye genelinde 2007-2008 yıllarında ilköğretim ve ortaöğretim brüt okullaşma oranları sırasıyla %104,54 ve %87,55 iken bu oranlar 2010-2011 yıllarında sırasıyla %107,58 ve %93,34 seviyelerine yükselmiştir. Yine aynı tabloya göre TR90 Bölgesi İllerinde de Türkiye genelinde eğilim görülmektedir, ilköğretim ve ortaöğretim okullaşma oranları aynı dönemlerde yıllar itibariyle artış göstermiştir.

Türkiye ile TR90 Bölgesi İlleri okullaşma oranları karşılaştırıldığında bölge illerinin Türkiye geneli oranlarından çok farklı olmadığı gözlemlenmektedir, bazı illerde Türkiye ortalamasının da üzerinde olduğu görülmektedir. Örneğin, 2010-2011 öğretim yılında Türkiye'nin ortaöğretim brüt okullaşma oranı %93,34 iken Artvin ilinde aynı oran %107,19, Rize ilinde ise %127,94 düzeyindedir.

Niceliksel olarak ortaya çıkan bu olumlu tablo niteliksel olarak vb. çalışmanın sonunda buraya geri dönüp notunu tamamlarsın.

Tablo 2: Türkiye-TR90 Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları

İl	Okullaşma Oranı (%)	Öğretim Yılı							
		2010-2011		2009-2010		2008-2009		2007-2008	
		İlköğretim	Ortaöğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	İlköğretim	Ortaöğretim	İlköğretim	Ortaöğretim
Türkiye	Brüt	107,58	93,34	106,48	84,19	103,84	76,62	104,54	87,55
	Net	98,41	69,33	98,17	64,95	96,49	58,52	97,37	58,56
Trabzon	Brüt	102,60	105,95	101,17	97,43	101,49	91,36	101,97	103,05
	Net	96,23	80,71	95,87	76,83	96,54	71,95	96,18	72,86
Ordu	Brüt	101,35	84,16	99,87	76,09	99,06	69,02	98,76	78,05
	Net	96,73	69,55	95,80	64,36	95,27	58,69	94,58	57,91
Giresun	Brüt	104,85	102,34	102,43	92,32	99,84	83,29	99,15	95,03
	Net	98,36	82,16	97,11	76,97	94,89	69,58	93,88	69,25
Rize	Brüt	108,94	127,94	107,07	115,83	104,80	103,31	106,17	116,91
	Net	98,95	91,44	98,66	85,92	97,24	76,90	98,05	75,91
Artvin	Brüt	106,06	107,19	104,73	99,66	103,56	90,26	104,02	100,61
	Net	99,05	85,43	98,92	82,49	98,14	74,92	98,17	74,03
Gümüşhane	Brüt	105,60	86,20	101,34	75,32	98,02	69,53	87,59	78,52
	Net	96,51	67,01	94,87	61,46	93,37	56,61	82,43	55,30

Kaynak: TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2007-2011

3.2. Okul Öncesi Eğitim

2010-2011 öğretim yılı döneminde okul öncesi eğitim seviyesinde Artvin’de 2.427, Giresun’da 6.508, Gümüşhane’de 1.981, Ordu’da 9.006, Rize’de 5.283, Trabzon’da 16.663, TR90 Bölgesi’nde 41.868 öğrenci ve 1134 adet okul öncesi eğitim kurumu bulunmaktadır. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranları ise; Artvin’de %36,73, Giresun’da %45, Gümüşhane’de %54, Ordu’da %31, Rize’de %93,83, Trabzon’da %92,22 seviyelerindedir.

Türkiye genelinde okul öncesi eğitimde öğretmen başına 2010-2011 öğretim yılı için 23 öğrenci düşerken, bu oran TR90 Bölgesi için 23,38'dir.

Tablo 3: 2010-2011 Öğretim Yılı Eğitim Genel Projeksiyonu

Bölge	Okul Öncesi		İlköğretim		Ortaöğretim	
	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Artvin	2.427	20,22	19.575	15,81	11.334	18,10
Giresun	6.508	21,55	52.123	17,07	29.498	16,21
Gümüşhane	1.981	17,69	17.980	16,99	8.400	18,14
Ordu	9.006	22,46	96.385	18,10	43.069	16,90
Rize	5.283	20,56	43.086	16,61	28.131	19,58
Trabzon	16.663	27,82	97.155	16,01	54.869	17,19
TR90	41.868	23,38	326.304	16,88	175.301	17,38
Türkiye	1.115.818	23,00	10.981.100	21,80	4.748.610	21,3

Kaynak: TÜİK Eğitim Kurumlarının Kademelere Göre Okul, Öğrenci Öğretmen Sayısı, 2010-2011

3.3. İlköğretim

Tablo 3'deki TÜİK verilerine göre 2010-2011 yılı öğretim döneminde ilköğretimde Artvin'de 19.575, Giresun'da 52.123, Gümüşhane'de 17.980, Ordu'da 96.385, Rize'de 43.086, Trabzon'da 97.155 öğrenci eğitim faaliyetlerine devam etmektedir. TR90 Bölgesi'nde 326.304 öğrenci bulunmaktadır. Tablo 2'ye göre okullaşma oranları ise Artvin'de % 99,05, Giresun'da % 98,36, Gümüşhane'de % 96,51, Ordu'da %96,73, Rize'de %98,95, Trabzon'da %96,23'dür. Avrupa Birliği derslik standardının ilköğretim okulları için 24 seviyelerinde olması gerekmektedir. Derslik başına düşen öğrenci sayıları TR90 Bölgesi illeri düzeyinde incelendiğinde Artvin'in 20,12, Giresun 21,80, Gümüşhane 17, Ordu 24, Rize 19, Trabzon 21 öğrenci ile bu standartların üstünde olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 3'de yer alan TÜİK verilerine göre 2010-2011 döneminde ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı TR90 Bölgesi'nde 16,88, Türkiye'de ise 21,80'dir, iller düzeyinde ise aynı oran Artvin'de 15,81, Giresun'da 17,07, Gümüşhane'de 16,99, Ordu'da 18,10, Rize'de 16,61, Trabzon'da 16,01'dir. Tüm bu oranlar göz önünde bulundurulduğunda bölge illerinin Türkiye ortalamasına göre iyi seviyelerde olduğu gözlemlenmektedir.

3.4. Ortaöğretim

Tablo 3'deki TÜİK verilerine göre 2010-2011 yılı öğretim döneminde ortaöğretimde Artvin'de 11.334, Giresun'da 29.498, Gümüşhane'de 8.400, Ordu'da 43.069, Rize'de 28.131, Trabzon'da 54.869 öğrenci eğitim faaliyetlerine devam etmektedir. TR90 Bölgesi'nde ise 175.301 öğrenci bulunmaktadır. Tablo 2'ye göre ortaöğretimde okullaşma oranları ise Artvin'de % 85,43, Giresun'da % 82,16, Gümüşhane'de % 67,01, Ordu'da %69,55, Rize'de %91,44, Trabzon'da %80,71'dir. Tablo 3'de yer alan TÜİK verilerine göre 2010–2011 döneminde ortaöğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı TR90 Bölgesi'nde 16,88, Türkiye'de ise 21,80'dir, iller düzeyinde ise aynı oran Artvin'de 18,10, Giresun'da 16,21, Gümüşhane'de 18,14, Ordu'da 16,90, Rize'de 19,58, Trabzon'da 17,19'dur.

3.5. Yükseköğretim

Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak üniversitelerin görevlerinde en üst sıralarda yer almaktadır. Dolayısıyla üniversiteler, ekonomik ve teknolojik gelişmenin sağlanabilmesinde öncelikli kurumlardan biridir. Bu kapsamda, üniversiteler bilimin çekirdeğini oluşturmalı, bünyesinde eğitim gören öğrencileri ezberci değil araştırmacı bir nitelikte yetiştirmeli, bilimsel ve düşünce özgürlüğü ortamını yaratabilmelidir. Ayrıca üniversitelerin yapmış olduğu çalışma ve araştırmalar ile ülkeye yön verebilme niteliğine kavuşturulması gerekmektedir.

TR90 Bölgesi'nde, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Rize Üniversitesi, Çoruh Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi olmak üzere 6 adet devlet üniversitesi ile 1 adet vakıf üniversitesi kurulmuş olup teşkilatlanma çalışmaları devam etmektedir. Bu üniversitelerde 43 fakülte (1 Fen, 1 Edebiyat, 2 Mühendislik, 1 Mimarlık, 2 Orman, 5 İktisadi ve İdari Bilimler, 4 Tıp, 4 Eğitim, 4 Fen-Edebiyat, 1 Su Ürünleri, 2 İlahiyat, 1 Ziraat, 2 Deniz Bilimleri, 2 Diş Hekimliği, 3 İletişim, 3 Güzel Sanatlar, 1 Eczacılık, 1 Teknoloji, 1 Hukuk, 2 Sağlık Bilimleri), 50 yüksekokul (5 Sağlık, 1 Yabancı Diller, 2 Beden Eğitimi ve Spor, 1 Denizcilik, 1 Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, 3 Uygulamalı Bilimler ve 37 Meslek) , 2 Konservatuar, 16 Enstitü (5 Fen, 6 Sosyal, 4 Sağlık, 1 Eğitim) , 3 Araştırma ve Uygulama Merkezi bulunmaktadır.¹

¹ Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, "TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2010-2013", sy.143.

3.6. Mesleki ve Yaygın Eğitim

Genel Ortaöğretim ve Mesleki ve Teknik Eğitim TR90 Bölgesi'nde, genel ortaöğretimde 180 okul, 4.327 öğretmen, 73.327 öğrenci; mesleki ve teknik ortaöğretimde ise 285 okul, 5.176 öğretmen, 87.203 öğrenci bulunmaktadır. Bölge'de genel ortaöğretimde okullaşma oranı net % 31,01; mesleki ve teknik ortaöğretimde ise % 37,09'dur. Derslik başına düşen öğrenci sayısı genel ortaöğretimde 23, mesleki ve teknik ortaöğretimde 29; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise genel ve mesleki ortaöğretimde 15'tir. Türkiye genelinde ise okullaşma oranı genel ortaöğretimde %33,51 ve mesleki teknik ortaöğretimde %25,01'dir. Derslik başına düşen öğrenci sayısı genel orta öğretimde 31, mesleki ve teknik ortaöğretimde 36, öğretmen başına düşen öğrenci genel ortaöğretimde 18 iken mesleki ve teknik orta öğretimde 17'dir.²

TR90 Bölgesi'nde ortaöğretim okullaşma oranlarına baktığımızda genel ortaöğretim okullaşma oranı en yüksek il % 38,11 ile Trabzon olurken, mesleki ve teknik ortaöğretim okullaşma oranı en yüksek il % 47,24 ile Artvin'dir. Bölge'de Trabzon ve Rize dışındaki tüm illerin genel ortaöğretim okullaşma oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Mesleki ve teknik ortaöğretimde ise Bölge illerinin tamamının okullaşma oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bölge'de mesleki eğitimdeki okullaşma oranları genel liselerden yüksektir. AB ülkelerinde mesleki eğitim %65, genel eğitim ise %35 oranındadır. Bölge'deki mesleki eğitimin genel eğitime oranı AB ülkelerinin oranlarının ise çok gerisindedir.³

Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarımızda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı en düşük il 14 öğrenci ile Gümüşhane'dir. En yüksek iller ise 15'er öğrenci ile Trabzon, Ordu ve Giresun illeri olup Bölge'deki tüm iller Türkiye ortalamasının (17 öğrenci) altındadırlar.

Mevcut mesleki ve teknik eğitim kurumlarının TR90 Bölgesi'nde ihtiyaç duyulan insan kaynağı formasyonlarını nicelik ve nitelik yönünden karşılayacak şekilde yapılandırılması, bölgenin ekonomik kalkınma ve sürdürülebilir bir gelişme sağlayabilmesi için gereklidir.

² Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, "TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2010-2013", sy.163.

³ Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, "TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2010-2013", sy.164

TR90 Bölgesi'nde eğitim kalitesini yükseltmek için yeni ve yaratıcı eğitim sistemlerinin ve önlemlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Her eğitim seviyesi için yaygın eğitim önerisi bunlardan bir tanesidir ve Yaşam Boyu (Sürekli) Eğitim Merkezleri bunun somut bir örneğidir. Yaşam boyu öğrenim, kişisel ve sosyal amaçlı öğrenimin yanı sıra çalışma amaçlı öğrenimi de kapsamakta ve resmi eğitim sistemlerine ilişkin pek çok alanda yer almaktadır. Okul öncesi dönemden emeklilik sonrası döneme kadar tüm yetenek, ilgi, bilgi ve nitelikleri kazanma ve yenileme yoluyla her bireyin bilgi tabanlı topluma uyum sağlayabilecek bilgi ve yeterliliği geliştirmesini ve sosyo-ekonomik hayatın her alanına aktif katılım sağlamasını teşvik ederek kendi geleceğini daha iyi kontrol edebilmesini olanaklı hale getirme amacını taşımaktadır.

Eğitim kalitesini yükseltebilmek adına bir diğer öneri ise bölgede doğan ve bölge dışında kurdukları işlerde başarılı olan işadamlarını harekete geçirerek, belli konularda beceri geliştirme olanakları sağlamak olabilir.

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine girmemiş, örgün eğitimde bir kademeye kadar gelmiş ya da bu kademelerin birinden ayrılmış olan bireylere ihtiyaç duydukları alanda örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak ve aynı nitelikleri kazandırabilecek şekilde düzenlenmektedir. Toplumun genellikle örgün eğitim sisteminden faydalanamayan kesimin niteliğini artırmak için kurulan en önemli eğitim yapılarından biridir yaygın eğitim kurumlarında verilen eğitim formasyonları belirlenirken, bölgenin rekabet gücü yüksek sektörlerinde faaliyet gösterecek kesimin niteliğini artıracak şekilde olması bölge gelişimi açısından önemli bir etken olacaktır. Yaygın eğitim; halk eğitimi, mesleki eğitim ve uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Tablo 4'de Türkiye, TR90 Bölgesi ve Bölge illerinde yaygın eğitim merkezlerinde kurslara başlayan, kursları tamamlayan ve merkezlerdeki eğitmen sayıları yer almaktadır. Bölge illeri içerisinde kurslara katılan kursiyer sayısı bakımından en yüksek il Trabzon'dur. Trabzon ilini sırasıyla Giresun, Ordu, Rize, Artvin ve Gümüşhane illeri takip etmektedir. Eğitmen sayısı bakımından ise yine Trabzon en üst sıradayken Trabzon İlini Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane illeri izlemektedir.

Tablo 4: Türkiye-TR90-Bölge İlleri Yaygın Eğitim Kursiyer-Eğitmen

Artvin			
Kurum	Başlayan kursiyer	Bitiren kursiyer	Öğretmen
Halk Eğitim Merkezi	17 194	16 810	39
Mesleki Eğitim Merkezi	282	282	5
3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	25	25	-
Pratik Kız Sanat Okulu	13	13	-
Olgunlaşma Enstitüsü	-	-	-
Turizm Eğitim Merkezi	-	-	-
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-
Özel Dershane	3 208	3 208	109
Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	2 649	2 649	31
Muhtelif Kurslar	-	-	-
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	464	464	26
Özel Eğitim	-	-	-
Özel Etüt Eğitim Merkezi	88	88	6
Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	6
Özel Eğitim Toplamı	-	-	-
Bilim Sanat Merkezi	-	-	-
Öğretilebilir Zihinsel Eng. İş Eğit. Mrk.	-	-	-
Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	-	-	-
Gümüşhane			
Kurum	Başlayan kursiyer	Bitiren kursiyer	Öğretmen
Halk Eğitim Merkezi	6 482	5 830	23
Mesleki Eğitim Merkezi	187	187	4
3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	-	-	-
Pratik Kız Sanat Okulu	-	-	-
Olgunlaşma Enstitüsü	-	-	-
Turizm Eğitim Merkezi	-	-	-
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-
Özel Dershane	1 716	1 716	68
Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	1 718	1 718	21
Muhtelif Kurslar	36	36	3
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	305	305	30
Özel Eğitim	-	-	-
Özel Etüt Eğitim Merkezi	2	2	2
Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	7
Özel Eğitim Toplamı	17	17	2
Bilim Sanat Merkezi	12	12	2
Öğretilebilir Zihinsel Eng. İş Eğit. Mrk.	5	5	-
Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	-	-	-

Giresun			
Kurum	Başlayan kursiyer	Bitiren kursiyer	Öğretmen
Halk Eğitim Merkezi	43 485	42 343	55
Mesleki Eğitim Merkezi	1 514	1 514	31
3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	1 029	951	-
Pratik Kız Sanat Okulu	655	628	-
Olgunlaşma Enstitüsü	-	-	-
Turizm Eğitim Merkezi	-	-	-
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-
Özel Dershane	8 756	8 756	346
Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	7 286	7 286	55
Muhtelif Kurslar	292	228	8
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	1 065	1 065	52
Özel Eğitim	-	-	-
Özel Etüt Eğitim Merkezi	-	-	-
Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	12
Özel Eğitim Toplamı	209	209	8
Bilim Sanat Merkezi	192	192	8
Öğretilebilir Zihinsel Eng. İş Eğit. Mrk.	17	17	-
Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	-	-	-
Ordu			
Kurum	Başlayan kursiyer	Bitiren kursiyer	Öğretmen
Halk Eğitim Merkezi	29 025	28 014	64
Mesleki Eğitim Merkezi	2 631	2 631	42
3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	775	730	-
Pratik Kız Sanat Okulu	457	407	-
Olgunlaşma Enstitüsü	-	-	-
Turizm Eğitim Merkezi	-	-	-
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-
Özel Dershane	14 335	14 335	584
Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	11 150	11 150	164
Muhtelif Kurslar	1 674	1 464	29
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	2 091	2 091	139
Özel Eğitim	-	-	-
Özel Etüt Eğitim Merkezi	227	227	9
Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	29
Özel Eğitim Toplamı	497	497	27
Bilim Sanat Merkezi	443	443	27
Öğretilebilir Zihinsel Eng. İş Eğit. Mrk.	54	54	-
Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	-	-	-

Rize			
Kurum	Başlayan kursiyer	Bitiren kursiyer	Öğretmen
Halk Eğitim Merkezi	24 819	24 071	30
Mesleki Eğitim Merkezi	1 019	1 019	9
3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	199	79	-
Pratik Kız Sanat Okulu	19	15	-
Olgunlaşma Enstitüsü	-	-	-
Turizm Eğitim Merkezi	-	-	-
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-
Özel Dershane	5 598	5 598	219
Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	7 522	7 522	86
Muhtelif Kurslar	1 177	941	12
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	954	954	56
Özel Eğitim	-	-	-
Özel Etüt Eğitim Merkezi	48	48	4
Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	8
Özel Eğitim Toplamı	25	25	-
Bilim Sanat Merkezi	-	-	-
Öğretilebilir Zihinsel Eng. İş Eğit. Mrk.	25	25	-
Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	-	-	-
Trabzon			
Kurum	Başlayan kursiyer	Bitiren kursiyer	Öğretmen
Halk Eğitim Merkezi	71 738	70126	117
Mesleki Eğitim Merkezi	3 199	3199	53
3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	1 325	1 197	-
Pratik Kız Sanat Okulu	1 465	1213	2
Olgunlaşma Enstitüsü	31	-	21
Turizm Eğitim Merkezi	18	-	4
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-
Özel Dershane	15 946	15 946	643
Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	17 488	17 488	159
Muhtelif Kurslar	2 520	2 099	47
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	2 090	2 090	140
Özel Eğitim	-	-	-
Özel Etüt Eğitim Merkezi	158	158	15
Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	18
Özel Eğitim Toplamı	198	198	19
Bilim Sanat Merkezi	189	189	19
Öğretilebilir Zihinsel Eng. İş Eğit. Mrk.	9	9	-
Otistik Çocuklar İş Eğitim Merkezi	-	-	-

Türkiye				TR90 Bölgesi			
Kurum	Başlayan Kursiyer	Bitiren Kursiyer	Öğretmen	Kurum	Başlayan Kursiyer	Bitiren Kursiyer	Öğretmen
Halk Eğitim Merkezi	3 702 723	3 588 355	6 227	Halk Eğitim Merkezi	192 743	187 194	328
Mesleki Eğitim Merkezi	284 543	284 614	4 429	Mesleki Eğitim Merkezi	8 832	8 832	144
3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	79 310	67 309	-	3308 sayılı kanuna göre açılan meslek kursları	3 353	2 982	-
Pratik Kız Sanat Okulu	44 783	36 152	111	Pratik Kız Sanat Okulu	2 609	2 276	2
Olgunlaşma Enstitüsü	1 226	121	535	Olgunlaşma Enstitüsü	31	-	21
Turizm Eğitim Merkezi	1 320	1 320	89	Turizm Eğitim Merkezi	18	-	4
Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-	Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi	-	-	-
Özel Dershane	1 234 738	1 234 738	50 209	Özel Dershane	49 559	49 559	1 969
Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	1 909 420	1 909 420	20 040	Motorlu Taşıt Sürücü Kursu	47 813	47 813	516
Muhtelif Kurslar	292 991	205 633	4 846	Muhtelif Kurslar	5 699	4 768	99
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	186 634	186 634	11 930	Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	6 505	6 505	417
Özel Eğitim	19 025	19 025	-	Özel Eğitim	-	-	-
Özel Etüt Eğitim Merkezi	16 356	16 356	1 065	Özel Etüt Eğitim Merkezi	523	523	36
Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	1 638	Rehberlik Araştırma Merkezi	-	-	62
Özel Eğitim	13 234	13 234	782	Özel Eğitim	946	946	48

Kaynak: TUIK, 2011

3.7. Türkiye’de Eğitim Sektöründeki Sorunlar

Gelişmiş ülke olma yolunda ilerleyen ülkemizin hedeflerine ulaşabilmek adına başarılı olabilmesi için en temel girdisinin beşeri sermayemiz olduğu düşünülürse, eğitim sektörümüzün temel problemlerinin tespit edilip çözüm yollarının üretilmesi ilerleme yolunda atılacak en önemli adımlardan birisidir. Bu bağlamda, eğitim sistemimizdeki sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Eğitim kurumlarında ders araç-gereçlerindeki donanım ve ders araç-gereçlerinin etkin kullanımındaki yetersizlikler,
- ✓ İlk ve ortaöğretimde kalabalık sınıfların bulunduğu il ve bölgelerde, derslik başına düşen öğrenci sayısının düşürülmesi konusundaki yetersizlikler,
- ✓ İlk ve ortaöğretimde öğretmenlerin dengesiz olarak dağıldığı il ve bölgelerde, öğretmen başına düşen öğrenci sayısının düşürülmesi konusundaki yetersizlikler,
- ✓ Özellikle okul öncesi eğitimde ve yükseköğretimde olmak üzere, okullaşma oranlarının düşüklüğü,
- ✓ Bütçeden eğitime ayrılan kaynakların yeterli düzeyde artırılamaması ve mevcut kaynakların etkili ve yerinde kullanılmasındaki yetersizlikler,
- ✓ Personel sayısının çok olması dolayısıyla öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerden yeterince yararlanamaması,
- ✓ Eğitim sektöründe profesyonel, vizyon sahibi yönetici yetersizliği,
- ✓ Eğitimciler arasında iletişim, işbirliği ve mesleki dayanışma yetersizliği,
- ✓ Eğitimin hedef kitesinde yetişkinlere yönelik gerçekleştirilen hizmet içi eğitim ve hayat boyu eğitim çalışmalarının yeterli derecede yer almaması,
- ✓ Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun rehberlik ve mesleki eğitim konusundaki yönlendirmelerin yetersiz olması,
- ✓ İstihdam ihtiyacına yönelik mesleki teknik eğitimin yetersiz olması ve piyasa ihtiyacına cevap verebilir nitelikte olamayı.

Hızla değişen dünyaya ayak uydurmak, çağın gereklerine uygun eğitim politikaları üretmek zorunluluğundan doğup dünyadaki eğitim sistemleri incelenerek ve ülkemizdeki bireylerin yeterlilikleri, sosyo-ekonomik yapı içindeki durumları dikkate alınarak hazırlanan 12 yıllık kademeli zorunlu eğitim (4+4+4) ile öğrencilerin her türlü fizikî, psikolojik, ekonomik ve sosyal sorunlarının ortadan kaldırılması, modern çağın gereklerine uygun eğitim ortamlarında

esnek bir yapı içinde eğitim görmeleri ve istenilen bilgi ve beceri kapasitesine sahip öğrenciler yetiştirilmesi hedeflenmiştir.

Yeni düzenlemeyle birlikte sisteme getirilen yenilikler ana hatlarıyla şu şekilde özetlenebilir:

Sekiz yıllık kesintisiz eğitim süresi 12 yıla çıkarılmıştır ki dünyadaki örnekleri incelendiğinde sadece İrlanda'da 8 yıllık kesintisiz eğitim uygulandığı 137 ülkede ise zorunlu eğitim süresinin 9-14 yıl aralığında değiştiği görülmektedir. 12 yıllık süre üç kademeye ayrılmaktadır; birinci kademe 4 yıl süreli ilkokul, ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise olarak düzenlenmiştir.

Ortaokullarda temel dersler dışındaki seçmeli dersleri, öğrencinin ya da velisinin isteğine ve tercihine bağlı olarak alabilme esnekliği getirilmiştir. Bu uygulama ile lise eğitimi için alt yapı oluşturulması planlanmaktadır. Dünyada da temel dersler dışında bireylerin ilgi, istek ve yeteneklerine uygun seçmeli derslerden oluşan, seçimlik ders programları uygulaması görülmektedir. Böylece bireylerin demokratik hak ve taleplerine sınırlama yerine sağlanan bu esneklik ile demokratik hak ve taleplerine cevap verilmesi hedeflenmektedir.

Eğitim sistemine getirilen esneklik ile öğrenciler ortaokul sonunda da farklı programlara devam imkânına kavuşmuşlardır. Üniversiteye girişteki katsayı farklılığının kaldırılmasıyla ortaöğretim sonunda da istek, ilgi ve yeteneklerine ve akademik yeterliliklerine göre tercih hakkına sahip olmuşlardır. Aynı zamanda rehberlik ve yönlendirme etkinlikleri ile birlikte öğrencilerin öncelikle kendilerini tanımaları ve iş imkanlarını öğrenerek alması gereken eğitimin planlamasını doğru ve etkin bir şekilde yapabilmesi mümkün olacaktır. Rehberlik ve yönlendirmenin temel amacı mutlu ve başarılı bir hayatın parçası olan meslek seçiminde doğru kaynakların kullanılmasıdır.

Yeni düzenlemeyle birlikte sisteme getirilen bir diğer yenilik de değişen ve gelişen dünya ülkelerindeki okula başlama yaşları dikkate alınarak yapılan değişiklik ile ilköğretim çağı 6-13 olarak değiştirilmiş ve 5 yaşını doldurmuş, 6 yaşına girmiş çocukların ilköğretime başlamalarına imkan sağlanmıştır ki dünyadaki 197 ülkeden 126'sında ilkokula başlama yaşı 6'dır. Bu düzenleme ile teknolojinin çok hızlı gelişmesinin bir gereği olarak bireylerin erken yaşta eğitilmesine başlanarak bilgi ile donatılmış, sosyal gelişimini tamamlamış, farkındalık

oluşturmuş, daha enerjik ve daha genç bireyler olarak ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesinde daha erken devreye sokulması amaçlanmıştır.

Söz konusu yeni düzenlemeyle günümüz koşullarını yakalayabilmek ve eğitim sistemindeki bazı aksaklıkların önüne geçilebilmesi adına atılan önemli bir adım olduğu açıktır. Ancak sektörün sorunları kısmında belirtilen yetersizlikler üzerinde odaklanılıp çözüm için gerekli stratejilerin belirlenmesi de oldukça önemli bir husustur. Bu sorunlardan fiziksel yetersizliklerin zaman içinde giderileceği düşünüldüğünde sektöre aktarılan kaynakların artırılmaması ve mevcut kaynakların etkili ve yerinde kullanılmasındaki yetersizlikler, hizmet içi eğitim ve hayat boyu eğitim çalışmalarının yeterli seviyede olmaması, vizyon sahibi yönetici yetersizliği ve istihdam ihtiyacına yönelik mesleki teknik eğitimin yetersiz olması ve piyasa ihtiyacına cevap verebilir nitelikte olamayışı gibi sistemdeki sorunlara temel teşkil eden yetersizliklere odaklanılması ve stratejiler geliştirilebilmesi sektöre yüksek katma değerli katkı sağlayabilmesi bakımından önem arz etmektedir. Örneğin, 12 yıllık kademeli zorunlu eğitim sistemiyle birlikte üniversiteye girişlerde katsayı farkının kaldırılması mesleki teknik eğitimin dezavantajlı konumunun giderilmesi yönünde hizmet etmektedir. Ancak ara eleman ihtiyacını gidermeye yönelik mesleki eğitimin yaygınlaştırılabilmesi için bu yeni düzenlemenin yanında mesleki teknik eğitimi cazip hale getirilebilmesi de oldukça önemlidir ki bireylerce tercih edilebilir olsun. Bu cazip koşulların yaratılabilmesi için de tüm paydaşların bir araya gelerek uygun ortamın oluşturulabilmesi için çalışmalar yürütmesi oldukça faydalı olacaktır.

3.8. TR90 Bölgesinde Eğitim Sektöründeki Sorunlar ve Öneriler

Sektörle ilgili bölge verileri incelendiğinde Doğu Karadeniz bölgesinin okur-yazar oranının (%88,26) Türkiye ortalamasından (TR %91,40) düşük olduğu görülmektedir. İlköğretim okullarında sene sonu seminerleri döneminde okuma yazma kursları açılması, bölgede faaliyet gösteren dershanelere yılda en az bir parasız okuma yazma kursu açma zorunluğunun getirilmesi ve bölgede uygulanan ulusal ve uluslararası projelerden konusu ve faaliyet alanı uygun olan projelere bölgede okuma yazma kursu açmanın bir faaliyet kolu olarak planlanmasının zorunlu hale getirilmesi gibi faaliyetler hayata geçirilebilir.

Ayrıca bölgenin mesleki eğitimdeki okullaşma oranının (%35) da Türkiye ortalamasının (%25) üzerinde olmasına rağmen %65 olan Avrupa Birliği ortalamasının altında olduğu görülmektedir ki bu da bölgenin nitelikli eleman eksikliğinde sebep olan en önemli

faktörlerden birisidir. Bu noktada bölgenin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmede çağdaş eğitim sistemin programlarıyla sağlanabilecek kapasitenin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda, bölge ekonomisinin sektörel bazda ihtiyaçlarının ve potansiyelinin doğru tespit edilip ve belirlenen ihtiyaçlara yönelik kapasitenin gerek kamu gerekse özel sektör eğitim kurumlarında geliştirilmesi oldukça önemli bir husustur.

Aynı zamanda modern eğitim sisteminin önemli bir parçası olan okul öncesi eğitim alanında bölge illerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Bu noktada okul öncesi eğitimi algısının bölgede doğru bir şekilde yerleşebilmesi ve yaygınlaştırılabilmesi için bilgilendirme faaliyetlerinin yürütülmesi yerinde olacaktır.

Eğitim sektöründe bölgede gözlemlenen sorunlardan biri de zorunlu hizmet süresinin kısa olması nedeniyle öğretmen sirkülasyonunun fazla olmasıdır. Çeşitli alanlarda yeteneği ve bilgi birikimi olan öğretmenlerden yeterince yararlanılamaması ve istenen verimin alınamamasına sebep olmaktadır. Aynı zamanda bu durum eğitim-öğretimde istikrarsızlığa yol açmaktadır. Bu kapsamda zorunlu hizmet süresinin uzatılması faydalı olabilecektir. Aynı zamanda bölge illerinde görev yapan/yapacak öğretmenlerin ekonomik koşullarının kalkınmışlık seviyesi daha yüksek olan bölge ve illere göre iyileştirilmesi, bölge illerinde görev yapma motivasyonunu da artırma yönünde yararlı olacaktır. Yanı sıra, hizmet içi eğitimlerin daha etkin ve verimli bir seviyeye çıkarılabilmesi de öğretmenlerin günümüz koşullarını takip edebilmeleri ve bu koşullara ayak uydurabilmeleri ve eğitim ve öğretimdeki yeterliliklerinin artırılması yönünde katkı sağlayacaktır. Bu tip eğitimlerin finansmanı için de kurum kaynakları yeterli olmadığı takdirde Kalkınma Ajansı gibi yerel kaynaklardan yararlanabilmek için başvuru yapmaları yerinde olacaktır. Tüm bu önlemlerin yanı sıra bölge illerdeki sosyo-kültürel imkanlarının artırılmasıyla birlikte öğretmenlerin sosyal yaşam kalitelerinde iyileştirme olabilmesi bakımından önemli bir husustur.

SBS ve ÖSS gibi merkezi sınavlarda arzu edilen sırada olunamaması da bölgede eğitim alanında görülen bir diğer sorundur. Öğrenci motivasyonunun düşüklüğü bu sorunun temelinde yer almaktadır. Bu motivasyonun sağlanabilmesi için alınabilecek önlemlerin başında yetersiz olan AR-GE çalışmalarının yoğunlaştırılması ve bu çalışmaların ışığında etkili olmayan performans ve ödüllendirme sisteminin etkin hale getirilmesi, yeterli olmayan Okul-Aile işbirliğinin geliştirilmesi gelmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişim konularında hayatlarına doğru yön verecekleri hedeflerini belirlerken etkin ve

verimli hizmet veren rehberlik ve danışmanlık hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır ki bölge illerinde bu alanlardaki yetersizliklerin en kısa zamanda giderilmesi önem arz etmektedir. Tüm bu çalışmaların ve faaliyetlerin verimli bir şekilde hayata geçirilebilmesi için de yine yetersiz olan birim ve kurumlar arasındaki koordinasyon, iletişim, işbirliğinin geliştirilebilmesi oldukça önemli bir husustur.

4. TR90 BÖLGESİ EĞİTİM SEKTÖRÜ GZFT ANALİZİ

TR90 Bölgesi eğitim sektörü GZFT Analizi tabloları için Bölge İlleri Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından hazırlanmış “Stratejik Plan 2010-2014” adlı dokümanlardan yararlanılmıştır. Her ilin güçlü, zayıf yönleri ile fırsatlar ve tehditler unsurları incelenmiş ve her ilde ortak olan yönler ve unsurlar belirlenerek TR90 Bölgesi için GZFT Tablosu oluşturulmuştur.

Güçlü Yönler
Teknolojik alt yapının iyi olması
İlköğretimde okullaşmanın yüksek olması
Okulların fiziki alt yapısının iyi durumda olması
Personelin özverili çalışması, genç ve dinamik olması
Ulusal ve yerel proje yapabilecek/uygulayabilecek yeterlilikte personelin bulunması
Yeniliklere ve teknolojik gelişmelere açık olması ve yakından takip edilmesi
Teknolojiyi kullanabilen personelin varlığı
Okul ve kurumların internet ağının tamamlanmış olması
Mesleki eğitimin genel eğitime oranının ülke ortalamasının üzerinde olması
Köklü ve potansiyeli güçlü bir kurum kimliğine sahip olunması
Yöneticilerin tecrübeli ve diğer kurumlarla işbirliği içinde olmaları
Çalışanlarında kurum bilincinin olması
Eğitim-öğretime gereken ilgi ve önemin verilmesi
Mesleki eğitim kurumlarının yeterliliği ve mesleki eğitime devam eden ortaöğretim öğrenci oranının Türkiye oranının üzerinde olması (Türkiye ortalaması %42.9)
Sınıf mevcutlarının standartlara yakın olması

Zayıf Yönler
Bölgede yaşanan hızlı öğretmen sirkülasyonu
Okul öncesi eğitimin yetersizliği
Etkili bir performans ve ödüllendirme sisteminin bulunmaması
SBS ve ÖSS sonuçlarında arzu edilen sırada olunamaması
Bölge il ve ilçe merkezlerinde sayıca çok olan yaşlı öğretmenlerin son dönemde yaşanan gelişme ve yeniliklere ayak uyduramamaları
Birim ve kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği
Bölge illerinde gelişen yerel basın yayın hizmetlerinden kurum olarak yeterince yararlanılamaması
Bölge illeri genelinde sosyal faaliyet alanlarının yetersiz olması nedeniyle sosyal ve kültürel faaliyetlerin istenen düzeyde olmaması
Birleştirilmiş sınıfların ve ikili öğretim varlığı, taşınmalı eğitimin çokluğu
Kurum içi gereksiz bürokrasinin varlığı
Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersizliği
Aile eğitiminin ve Okul-Aile iş birliğinin yetersizliği
Kişisel ve mesleki gelişim konularında rehberlik ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersizliği
Sınırlı fiziki, mali kaynakların verimli bir şekilde kullanılmaması
AR-GE çalışmalarının yetersizliği
Mevcut eğitim sistemi ve kurumların, ihtiyaç duyulan nitelikli personeli sağlamakta yetersiz olması
Sivil toplum kuruluşları, üniversite ve diğer kamu kurumlarıyla iletişim eksikliği

Fırsatlar
Bölge illerinde kırsal nüfusun azalması karşın şehir nüfusun aynı kalması veya artması
Eğitim öğretime olan ilginin yüksek olması
Hizmet alımı, ücretli ve sözleşmeli öğretmen çalıştırabilme olanağı
AB projelerinin sağlayacağı imkanların varlığı
Bölge illerinde mevcut olan üniversiteler
Eğitime %100 Destek Kampanyasının olması

Tehditler
Bölge dışına yaşanan göç
Bölge illerinin coğrafi özelliklerinin bina, arsa vs. diğer hizmetlerin işleyişini zorlaştırması
Velilerin eğitim sürecine iştiraklerinin yetersizliği
Okul-Aile işbirliğinin yeterli olmaması
Birleştirilmiş sınıfların ve ikili öğretimin varlığı, taşınmalı eğitimin çokluğu
Bölgenin coğrafi ve ekonomik yapısının fırsat ve imkân eşitliğine olumsuz etkisi
Kırsal bölgede öğretmenlerin kısa sürede yer değiştirme istekleri ve görev mahalli dışında ikamet etmeleri
Öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün istenen düzeyde olmaması
Okuma alışkanlığının yetersizliği
Velilerin eğitim - öğretim etkinliklerine yeterli ilgi ve desteği göstermemesi
Yerel medyanın eğitime yeterli destek vermemesi
Meslekî eğitimin programlarının sektörel beklentileri karşılamaması
Bölgeler ve ilçeler arasında sosyal ve ekonomik farklılıkların olması
Teknolojinin hızlı gelişiyor olması ve belli bir kesimin buna ayak uyduramaması,
Mesleki eğitim maliyetinin yüksek olması
Mesleki eğitimi tercih eden öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olması
Sistemin sınav odaklı olması
Toplumsal beklentiler ile mevzuat uygulamaları arasındaki farklılıklar
Bölge illerinin sanayi kenti olmaması ve istihdam sahalarının sınırlı olması
Yerleşimin dağınık olması, iller içi ulaşımda yalnız kara yolunun kullanılması ve yol ağının yeterli olmaması
Yaylacılık nedeniyle kırsal kesimde okula geç başlama, erken tatile çıkma
Kış mevsiminde arazinin yapısı itibari ile iç kesimlerde ulaşım zorluğu

TR90 Bölgesi GZFT Analizinde tüm illerde ortak olan noktalar belirtilmiştir. Ancak tüm illerde ortak olan yönler ek olarak her bölge iline özel Güçlü, Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler de bulunmaktadır ki her ilin özelindeki bu noktalara alt bölümlerde değinilecektir.

4.1. TR90 BÖLGE İLLERİ EĞİTİM SEKTÖRÜ VE GZFT ANALİZİ⁴

Çalışmanın bu bölümünde TR90 Bölgesi İlleri olan Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon illerinin tüm illerde ortak olan yönler ek olarak il özelindeki GZFT tabloları paylaşılacak ve iller bazında eğitim sektöründe öne çıkan hususlara yer verilecektir.

4.1.1. Artvin

TR90 Bölgesi GZFT analizi bölümünde belirtilen ve altı ilde de ortak olan yönler ek olarak sadece Artvin özelindeki yönlerin belirtildiği GZFT tablosu:

Güçlü Yönler
AB Projesi kazanmış bir il olması ve kurum personelinin projelere olan ilgisi
Okulöncesi eğitimde %55 okullaşma oranı
İlköğretimde %98 okullaşma oranı
Milli Eğitim Müdürlüğünün sosyal hayatta en önde olan ve en çok görünen kurum olması
Öğretmen dışındaki çalışanların uzun süre aynı işyerinde ve aynı işte çalışmış olmaları nedeniyle uzmanlaşmış olmaları

⁴ İller bazında GZFT Analizi tabloları için Bölge İlleri Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından hazırlanmış “Stratejik Plan 2010-2014” adlı dokümanlardan yararlanılmıştır.

Zayıf Yönler
Elektronik evrak sisteminin kullanılmaması
Okul ve kurumlarda yönetici eksikliği
Arsa bulma zorluğu
Öğretmen eksikliği
Aday öğretmenlerin çokluğu
Sosyo-ekonomik düzeyin düşük oluşu
Yaygın eğitim alanında etkinlik ve verimliliğin düşük olması
İl ve ilçe merkezlerinde ortaöğretim öğrencilerine hizmet verecek yurt eksikliği
İldeki ilköğretim okullarının %11'inin birleştirilmiş sınıflı okul (BSİO) olması
Proaktif değil reaktif kurum kültürünün olması
Ortaöğretimde okulların kendi türlerinde il ve ilçelerde tek olması nedeniyle rekabet olmaması
İhtiyaçlara cevap veremeyen İl Milli Eğitim Müdürlüğü Hizmet Binası'nın varlığı

Fırsatlar
Hizmetiçi eğitimlerin kademeli ve planlı yapılması
İlin zorunlu hizmet kapsamında olması
Diğer illerde çok sayıda Artvinli işadamı ve bürokratın bulunması
İlin orman ve orman ürünleri açısından zengin olması
Baraj inşaatları nedeniyle tarihin en büyük yatırımlarının yapılıyor olması
Zorunlu hizmet kapsamında yer alan iller arasında en avantajlı illerden olması

Tehditler
İlde ulaşımı olumsuz etkileyen ve bazı yerleşim yerlerinin ortadan kalkmasına sebep olan HES ve Baraj İnşaatları
Artvin'in pahalı bir kent oluşu
Ulaşım imkânlarının sınırlı ve zor oluşu
İlin küçük bir olması nedeniyle kamu yatırımları dışında ciddi bir yatırımın olmaması
İstihdam imkanlarının yetersiz olması
Yatırım ve onarım işlerinde bakanlık kaynaklı gecikmelerin yaşanması

Tablo 5: Artvin'de Eğitim Özet Tablo, 2010-2011

Eğitim Kademesi	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci/Öğretmen	Derslik	Öğrenci/Derslik
Okul Öncesi Eğitim	88	2427	120	20,23	133	18,25
İlköğretim	107	19.575	1238	15,81	1154	16,96
Ortaöğretim	43	11.334	626	18,11	442	25,64

Kaynak: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2010-2011

Tablo 5'deki eğitim göstergeleri aynı yıla ait Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Artvin'de okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 20,23 iken Türkiye'de bu sayı 23,08'dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 15,81'e 21,81; ortaöğretim kademesinde ise 18,11'e 21,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre Artvin iyi bir seviyededir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ne kadar az olursa diğer bir ifadeyle öğrenci başına ne kadar fazla öğretmen düşerse normal koşullar altında alınan eğitimin o kadar yüksek nitelikli olacağını söylemek mümkündür.

Artvin'de okul öncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 18,25 iken Türkiye'de bu sayı 24,08'dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 16,96'ya 32,33; ortaöğretim kademesinde ise 25,64'e 40,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre oldukça iyi seviyelerdedir, bu durum fiziki altyapı bakımından İl için olumlu bir yön ve önemli bir husustur.

Tablo 6: Artvin’de Okullaşma Oranı, 2009-2010

Eğitim Kademesi	Okullaşma Oranı (Net) (%)
Okul Öncesi Eğitim (3-5 Yaş)	39,93
İlköğretim	98,92
Ortaöğretim	82,49

Kaynak: TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2009-2010

Tablo 6’da bulunan Artvin’deki okullaşma oranları aynı dönem Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Artvin’de okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %39,93 iken Türkiye geneli için bu oranın %26,92 olduğu görülmektedir, sırasıyla bu oranlar ilköğretim için %98,92’ye %98,17, ortaöğretim için %82,49’a %64,95’dir ki Artvin her üç kademedeki okullaşma oranı bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır.

İldeki olumlu istatistiklere rağmen Artvin, LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) testleri sonuçlarında iller sıralamasında geri sıralarda yer almaktadır, örneğin, 2010 yılı LYS sonuçlarına göre; Türkçe-Sosyal Puan türüne göre Artvin 79. Sırada yer almaktadır. Türkçe-Matematik ve Matematik-Fen puan türlerine göre ise sırasıyla 73. ve 79. Sıralarda yer almaktadır ki oldukça geri sıralardadır.

Tablo 7: LYS Test Sonuçlarına Göre Artvin İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010

Türkçe-Sosyal		Türkçe-Matematik		Matematik-Fen	
Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
258.278	79	260.848	73	258.278	79

Kaynak: ÖSYM

Türkiye genelinde uygulanan diğer sınavlarda da istenilen başarının görülememesiyle birlikte Artvin İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından İlköğretim ve Lise Başarı Artırma Projesi (ARTBAP) geliştirilmiş ve hayata geçirilmiştir. Proje, il genelinde 2011-2012 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde 4-12. sınıflar düzeyindeki tüm resmi-özel okul ve kurumlarda uygulanmıştır. Bu proje kapsamında il genelinde ortak yıllık plan uygulaması, 20 dk’lık günlük kitap okuma seansları, ünite sonu kazanım izleme sınavları, okul laboratuvar,

kütüphane, sınıf kitaplıkları ve teknoloji sınıflarının etkin ve verimli kullanımı, ölçme değerlendirme birimi, “eğiticilerin eğitimi” bilgilendirme toplantıları, satranç, mektup yazma, kompozisyon, şiir, öykü masal yazma ve günlük tutma gibi etkinlikler, 6-7-8-9-10-11-12.sınıflarda hızlı okuma tekniği semineri, ilköğretimde veli bilgilendirme ve ev ziyaretleri, değerler eğitimi gibi faaliyet yürütülmüştür.

Ek olarak, İlin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler göz önünde bulundurularak fırsat ve tehditler de dikkate alınarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Planı'na göre eğitim öğretim alanında aşağıdaki stratejiler ve adımlar benimsenmiştir:

- İlde okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranını %70 seviyelerine çıkarılacak ve bu alandaki mekân ve hizmet kalitesi arttırılacaktır.
- Zorunlu ilköğretim çağındaki tüm çocuklara ilköğretim hizmeti fırsat ve imkân eşitliği içinde nitelikli sunulacaktır.
- Ortaöğretimde okul/program tür ve çeşitliliği arttırılacak, eğitim öğretimin niteliği geliştirilecek, ilde ortaöğretimde okullaşma oranını olumsuz etkileyen sebeplerden biri olan yurt ve ulaşım imkanlarını arttırarak okullaşma oranında AB düzeyi yakalanacaktır.
- Yatılı Bölge İlköğretim Okullarının eğitim, yemek, barınma, sağlık, sosyal ve kültürel ihtiyaçları nitelikli bir şekilde karşılanarak öğrenci ve velilerin kendi istekleriyle bu okullara yönelmesi sağlanacaktır.
- Deneme sınavlarının sonuçlarının analizleri edilerek, okullar bazında ele alınarak değerlendirilecek, her ilçe ayrı ayrı değerlendirilerek ilçenin durumuna uygun tedbirler alınacaktır.
- İlin sahip olduğu olumlu istatistiki verilere rağmen geleneksel yönetim anlayış ve uygulamaları, öğretmenler başta olmak üzere milli eğitim çalışanlarının uzun süreli çalıştıkları yerlerde kalmamaları okul ve kurumlarda olumlu kurum kültürünün oluşmasına ve yerleşmesine engel olmaktadır. Milli Eğitim Müdürlüklerinde etkililiği, verimliliği ve kaliteyi esas alan bir yönetim anlayışı bağlı tüm kurumları etkileyecek olumlu kurum kültürünün oluşmasını sağlayacaktır.
- Öğretmenlerin projeler vasıtasıyla yurtdışına çıkmalarını sağlayarak mesleki bilgi, deneyim ve tecrübelerini arttırarak kültürel etkileşimde bulunmaları sağlanacaktır. Öğretmenlerin alanları ile ilgili olarak düzenlenen hizmet içi faaliyetlere katılmaları teşvik edilecektir.

- İlin personelin sosyal, ekonomik, kültürel ve özlük hakları ile ilgili iş ve işlemlerin yüksek kalitede ve kusursuz sunulduğu, küçük bir il olmasına rağmen çalışanların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını büyük oranda karşılandığı, çalışmak için tercih edilen ve uzun süre görev yapılan bir il haline getirilecektir. Öğretmenevleri çalışanların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri, kurum aidiyet duygusunun geliştiren mekânlara dönüştürülecektir.
- Yaygın eğitim alanında günün ihtiyaçları ve AB normlarına uygun çalışmalar yaparak, halk eğitiminde toplumun tüm kesimlerini beceri, yaş, öğrenim düzeyi ve ihtiyaçlarına uygun biçimde eğitim, öğretim, rehberlik ve uygulama faaliyetleri yoluyla eğitmek ve bilinçlendirmektir. Bu kapsamda ildeki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin niteliği artırılarak tüm öğrencilerin ve ailelerin erişimini sağlanacaktır.
- Sarp Sınır Kapısı'nın açık olması, sınır komşumuz Gürcistan'a kimlikle geçiş imkânlarının bulunması bu ülke ile başta ticari ilişkilerimiz olmak üzere sosyal ve kültürel ilişkilerimizin gelişmesine sebep olmuştur ve gelişmeye açık bir alandır. Bu kapsamda ortaya çıkan ve çıkacak olan dil öğrenme, sınır ticareti gibi ihtiyaçlar halk eğitim kurslarıyla karşılanacaktır.
- Tüm öğrencilerin bir veya birkaç spor dalını uğraş edinmeleri sağlanarak lisanslı sporcu sayısı ve yerel, ulusal ve uluslararası başarı kazanan öğrenci sayısı artırılabilecektir.
- Okuma yazma oranının yüksek olmasıyla bilinen ilin ekonomik ve sosyal sebeplerle her seviyede okullaşma oranları da yüksektir. Eğitim öğretime devam etme noktasındaki halkta var olan farkındalık, bilinç ve olumlu tutum medya aracılığıyla canlı tutularak, artırılarak eğitime desteğe dönüştürülecektir.

4.1.2. GİRESUN

TR90 Bölgesi GZFT analizi bölümünde belirtilen ve altı ilde de ortak olan yönlerle ek olarak sadece Giresun özelindeki yönlerin belirtildiği GZFT tablosu:

Güçlü Yönler
Kurumun e-devlet projelerinde öncü olması
AR-GE Biriminin kurulmuş olması
Özel ve resmi 'özel eğitim' veren kurumların yeterli sayıda olması
Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin verimli çalışması
E-okul sisteminin okul ve kurumlarca etkin kullanımı
Zayıf Yönler
Birimler arası iletişimin ve veri akışının sorunları gidermede yetersiz olması
Okullarda laboratuvar, spor salonu vb. olanaklarının azlığı
Yönetimin karar alma süreçlerine çalışanları yeterince dahil etmemesi
Personelin bir kısmının vekaletle görev yapıyor olması
Üniversiteden yeterince yararlanılamaması
Müdürlüğün müstakil bir toplantı salonunun bulunmaması
Performans ölçme ve ödüllendirmenin objektif kriterlere yeterince uygun yapılmaması
Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin personel yetersizliği
İl okur-yazar oranının ülke düzeyinin altında olması

Fırsatlar
Halk Eğitim Merkezi kurslarının yoğun katılımlarla gerçekleşmesi
İlin sahilde olması
Ulaşım imkanlarının yeterli olması
Kamu kurum ve kuruluşlarıyla iyi ilişkiler

Tehditler
Ödeneklerin zamanında gelmemesi
İlin gelir düzeyinin düşük olması
Liselerde basta sigara olmak üzere zararlı madde alışkanlıklarının artması
Parçalanmış ailelerin artması
Okul çevresinde internet cafelerin artması
Artan dersane sayısı ile beraber okullara verilen önemin azalması
Okullarda öğrenciler arasındaki şiddet eğiliminin olması

Tablo 8: Giresun’da Eğitim Özet Tablo, 2010-2011

Eğitim Kademesi	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci/Öğretmen	Derslik	Öğrenci/Derslik
Okul Öncesi Eğitim	182	6508	302	21,55	286	22,76
İlköğretim	236	52123	3053	17,07	2293	22,73
Ortaöğretim	99	29498	1820	16,21	1129	26,13

Kaynak: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2010-2011

Tablo 8’deki eğitim göstergeleri aynı yıla ait Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Giresun’da okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 21,55 iken Türkiye’de bu sayı 23,08’dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 17,07’ye 21,81; ortaöğretim kademesinde ise

16,21'e 21,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre Giresun iyi bir seviyededir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ne kadar az olursa diğer bir ifadeyle öğrenci başına ne kadar fazla öğretmen düşerse normal koşullar altında alınan eğitimin o kadar yüksek nitelikli olacağını söylemek mümkündür.

Giresun'da okul öncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 22,76 iken Türkiye'de bu sayı 24,08'dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 22,73'e 32,33; ortaöğretim kademesinde ise 26,13'e 40,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre oldukça iyi seviyelerdedir, bu durum fiziki altyapı bakımından İl için olumlu bir yön ve önemli bir husustur.

Tablo 9: Giresun'da Okullaşma Oranı, 2009-2010

Eğitim Kademesi	Okullaşma Oranı (Net) (%)
Okul Öncesi Eğitim (3-5 Yaş)	42,65
İlköğretim	97,11
Ortaöğretim	76,97

Kaynak: TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2009-2010

Tablo 9'da bulunan Giresun'daki okullaşma oranları aynı dönem Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Giresun'da okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %42,65 iken Türkiye geneli için bu oranın %26,92 olduğu görülmektedir, sırasıyla bu oranlar ilköğretim için %97,11'e %98,17, ortaöğretim için %76,97'ye %64,95'dir ki Giresun ilköğretim okullaşma oranı hariç diğer kademelerdeki okullaşma oranı bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Giresun ilköğretim okullaşma oranı ile Türkiye'deki oran arasında da çok az bir fark bulunmaktadır.

İldeki olumlu istatistiklere rağmen Giresun, LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) testleri sonuçlarında iller sıralamasında üst sıralarda değildir, örneğin, 2010 yılı LYS sonuçlarına göre; Türkçe-Sosyal Puan türüne göre Giresun 67. sırada yer almaktadır. Türkçe-Matematik ve Matematik-Fen puan türlerine göre ise sırasıyla 64. ve 59. sıralarda yer almaktadır.

Tablo 10: LYS Test Sonuçlarına Göre Giresun İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010

Türkçe-Sosyal		Türkçe-Matematik		Matematik-Fen	
Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
266.546	67	263.637	64	274.993	59

Kaynak: ÖSYM

İlin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler göz önünde bulundurularak fırsat ve tehditler de dikkate alınarak İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Planı'na göre eğitim öğretim alanında aşağıdaki stratejiler ve adımlar planlanmaktadır:

- ÖSS ve SBS'de son 5 yıla ait başarı sıralamalarının okul türlerine göre analiz edilerek ilgililerle paylaşılması, velilerin eğitim sürecinde etkin katılımını sağlamak amacıyla bilgilendirme toplantıları yapılması, Halk Eğitimi Merkezlerince özel öğretim kurumu olmayan ilçelerde ÖSS ve SBS'ye yönelik kurslar açılması, okullarda rehber öğretmenlerce motivasyon, meslek tanıtımı, sınav sistemi vb. konularda öğrencilere bilgilendirme toplantıları yapılması yöntemleriyle ilin ÖSS'de ve SBS'de ülke düzeyi sıralamasının her yıl kademeli olarak yükseltilerek ilk 30 içinde olması sağlanacaktır.
- 2014 yılı sonunda okul öncesi okullaşma oranının %65'e, ortaöğretim okullaşma oranının %90'a çıkarılması hedeflenmektedir.
- %87,4 olan okur-yazar oranının yaygın eğitimle %95'e çıkarılması ve yaygın eğitim yoluyla fertlerin yaşam kalitesini yükseltmek üzere sosyal, kültürel ve mesleki alanlarda açılan kurs sayısının 2014 yılı sonuna kadar %25 artırılması planlanmaktadır.
- Mesleki eğitimin niteliğini artırmaya yönelik olarak mevcut meslek liselerinde 2010-2014 yılları arasında günün şartlarına ve ilin koşullarına uygun en az birer yeni bölümün açılması planlanmaktadır.
- Rehberlik Araştırma Merkezlerinde hizmetin hızının ve kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.
- Giresun İli'nin eğitim kurumlarının 2010-2014 yılları arasında onarımını yapılması ve okulların donatım ihtiyacının giderilmesi planlanmaktadır.
- %21 olan öğretmen ihtiyacını plan dönemi sonunda %10'a indirilmesini sağlamak ve her yıl düzenlenecek mahalli hizmet içi eğitim faaliyeti sayısını 200'e çıkarmak, her yıl bu faaliyetlere katılan personel sayısını % 2,5 artırmak gibi hususlar hedeflenmektedir.

- Kültürel ve spor faaliyetleri alanında bir önceki yıla göre kültürel faaliyet sayısının her yıl %10 artırılması, okul kitaplıklarından faydalanan öğrenci sayısının toplam öğrenci sayısının %25'ine çıkarılması, il genelinde lisanslı sporcu öğrenci oranının %8'den 2014 yılında %15'e çıkarılması gibi hedefler bulunmaktadır.

4.1.3. GÜMÜŞHANE

TR90 Bölgesi GZFT analizi bölümünde belirtilen ve altı ilde de ortak olan yönlere ek olarak sadece Gümüşhane özelindeki yönlerin belirtildiği GZFT tablosu:

Güçlü Yönler
İl merkezindeki kurumların arasında bilgilendirmelerin hızlı bir şekilde gerçekleşmesi
Hizmet içi eğitim ve seminerlere ağırlık verilmesi
Yöneticilerin tecrübeli ve diğer kurumlarla işbirliği içinde olması

Zayıf Yönler
Müdürlükteki idarecilerin yeterince okul ziyaret etmemesi
Personel idareci arası iletişim sorunu
Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli altyapının sağlanamamış olması

Fırsatlar
Derslik başına düşen öğrenci sayısının az olması
Okullaşma oranı yüksek ve eğitime verilen önem gitgide artıyor olması
Müdürlüklerin projelere önem verip projeleri destekliyor olması

Tehditler
Siyasi etkiler
İdarecilerin personeline olumsuz davranmalarından dolayı personelin işine adapte olamaması ve eğitim öğretimin kalitesinin düşmesi

Tablo 11: Gümüşhane’de Eğitim Özet Tablo, 2010-2011

Eğitim Kademesi	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci/Öğretmen	Derslik	Öğrenci/Derslik
Okul Öncesi Eğitim	105	1981	112	17,69	175	11,32
İlköğretim	159	17980	1058	16,99	1018	17,66
Ortaöğretim	28	8400	463	18,14	324	25,93

Kaynak: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2010-2011*

Tablo 11’deki eğitim göstergeleri aynı yıla ait Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Gümüşhane’de okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 17,69 iken Türkiye’de bu sayı 23,08’dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 16,99’a 21,81; ortaöğretim kademesinde ise 18,14’e 21,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre Gümüşhane iyi bir seviyededir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ne kadar az olursa diğer bir ifadeyle öğrenci başına ne kadar fazla öğretmen düşerse normal koşullar altında alınan eğitimin o kadar yüksek nitelikli olacağını söylemek mümkündür.

Gümüşhane’de okul öncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 11,32 iken Türkiye’de bu sayı 24,08’dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 17,66’ya 32,33; ortaöğretim kademesinde ise 25,93’e 40,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre oldukça iyi seviyelerdedir, bu durum fiziki altyapı bakımından İl için olumlu bir yön ve önemli bir husustur.

Tablo 12: Gümüşhane’de Okullaşma Oranı, 2009-2010

Eğitim Kademesi	Okullaşma Oranı (Net) (%)
Okul Öncesi Eğitim (3-5 Yaş)	37,87
İlköğretim	94,87
Ortaöğretim	61,46

Kaynak: TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2009-2010

Tablo 12’de bulunan Gümüşhane’deki okullaşma oranları aynı dönem Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Gümüşhane’de okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %37,87 iken Türkiye geneli için bu oranın %26,92 olduğu görülmektedir, sırasıyla bu oranlar ilköğretim için %94,87’ye %98,17, ortaöğretim için %61,46’ya %64,95’dir ki Gümüşhane ilköğretim ve ortaöğretim okullaşma oranları bakımından çok az bir farkla Türkiye’deki aynı oranların altındadır.

İldeki olumlu istatistiklere yanı sıra Gümüşhane, LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) testleri sonuçlarında iller sıralamasında üst sıralarda yer almaktadır ki bu bakımdan TR90 illeri içinde de en iyi durumdadır. Örneğin, 2010 yılı LYS sonuçlarına göre; Türkçe-Sosyal puan türüne göre Gümüşhane 3. sırada yer almaktadır. Türkçe-Matematik ve Matematik-Fen puan türlerine göre ise sırasıyla 13. ve 10. sıralarda yer almaktadır.

Tablo 13: LYS Test Sonuçlarına Göre Gümüşhane İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010

Türkçe-Sosyal		Türkçe-Matematik		Matematik-Fen	
Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
277.678	3	277.964	13	293.294	10

Kaynak: ÖSYM

İlin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler göz önünde bulundurularak fırsat ve tehditler de dikkate alınarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Planı’na göre eğitim öğretim alanında aşağıdaki stratejiler ve adımlar planlanmaktadır:

- Okulöncesi eğitimde kalitenin artırılması ve okullaşma oranının 2014 yılına kadar %75’e çıkarılması hedeflenmiştir.

- İlköğretimde okulların fiziki altyapısının tamamlanması, iç donanıma yönelik araç gereçlerin tamamlanması ve okullaşma oranının 2014 yılına kadar %100'e çıkarılması hedeflenmiştir.
- Ortaöğretimde okullaşma oranının 2014 yılına kadar %90'a çıkarılması hedeflenmiştir.
- Yaygın eğitim kurumlarının fiziki mekan kapasitelerinin 2014 yılına kadar ihtiyacı karşılayacak seviyeye çıkarılması planlanmaktadır.
- Yetişkinler ile örgün eğitimden yararlanamamış bireyleri nitelikli işgücü haline getirebilmek için eğitime ve istihdama yönlendirici faaliyetlerin hayata geçirilmesi planlanmaktadır.
- Bilişim okuryazarlığının artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, 2014 yılına kadar ildeki öğretmenlerin %90'ının bilişim alanında seminere alınması planlanmaktadır.
- Spor yapan öğrenci sayısının artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda 2014 yılına kadar bu artışın %20'ye çıkarılması planlanmaktadır.
- İldeki bilişim teknolojileri altyapısının geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda 2014 yılına kadar ilimizde bilişim teknoloji sınıfı oranının %100'e çıkarılması planlanmaktadır.
- Okul ve kurumlarda yönetimin etkinliğinin geliştirilmesi, birimler arası koordinasyonun sağlanması, eğitimde görev alan insan kaynaklarının etkili ve verimli değerlendirilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, 2014 yılı sonuna kadar Milli Eğitim Müdürlüğü ve alt birimlerinde yeni bir kurum kültürü oluşturularak ekip anlayışı içinde tüm süreçlerde süreç analizlerinin yapılarak sürekli iyileşme ve gelişmenin sağlanması planlanmaktadır.

4.1.4. ORDU

TR90 Bölgesi GZFT analizi bölümünde belirtilen ve altı ilde de ortak olan yönlere ek olarak sadece Ordu özelindeki yönlerin belirtildiği GZFT tablosu:

Güçlü Yönler
Öğretmen ve yönetici atama ve yer değiştirmelerinin mevzuatına uygun belli bir sistem içerisinde yürütülmesi
Yaygın eğitim çalışmalarının olumlu bir şekilde ilerlemesi
E-devlet uygulamalarının kurumda aktif olması
Doğal kaynakları ve çevreyi koruma bilincinin yerleşik olması
Okulların genel anlamda güvenlik problemlerinin olmaması
İl merkezinde hizmet içi eğitimin yaygın olması

Zayıf Yönler
İl ve büyük ilçe merkezlerinde sınıf mevcutlarının standardın üzerinde olması
Okul öncesi ve ortaöğretimdeki okullaşma oranının yetersizliği
İzleme ve yönlendirme faaliyetlerinin yetersizliği
Stratejik yönetim felsefesinin anlaşılmaması
Hedef koyma alışkanlığının henüz yerleşmemesi
Yöneticilerin liderlik davranışı göstermede performans yetersizliği

Fırsatlar
Ara teknik elemana olan ihtiyacın giderek artması
Araştırma projelerine ve eğitime verilen desteğin artması
İyileştirmeye yönelik projelerin varlığı
Nüfusun şehir merkezlerinde yoğunlaşması

Tehditler
Yatırımların dış etkenler nedeniyle ihtiyaç önceliğine göre yapılamaması
Bilişim teknolojilerinin bilinçsiz kullanımının eğitim üzerindeki olumsuz etkisi
Olumsuz örneklerin genelleştirilerek medyada yayınlanması
İlköğretimde yöneltme programlarının etkisizliği
Süreç yönetiminde verilerden yararlanmama

Tablo 14: Ordu'da Eğitim Özet Tablo, 2010-2011

Eğitim Kademesi	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci/Öğretmen	Derslik	Öğrenci/Derslik
Okul Öncesi Eğitim	279	9006	401	22,46	425	21,19
İlköğretim	349	96385	5325	18,10	3731	25,83
Ortaöğretim	106	43069	2548	16,90	1297	33,21

Kaynak: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2010-2011

Tablo 14'deki eğitim göstergeleri aynı yıla ait Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Ordu'da okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 22,46 iken Türkiye'de bu sayı 23,08'dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 18,10'a 21,81; ortaöğretim kademesinde ise 16,90'a

21,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre Ordu iyi bir seviyededir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ne kadar az olursa diğer bir ifadeyle öğrenci başına ne kadar fazla öğretmen düşerse normal koşullar altında alınan eğitimin o kadar yüksek nitelikli olacağını söylemek mümkündür.

Ordu'da okul öncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 21,19 iken Türkiye'de bu sayı 24,08'dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 25,83'e 32,33; ortaöğretim kademesinde ise 33,21'e 40,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre oldukça iyi seviyelerdedir, bu durum fiziki altyapı bakımından İl için olumlu bir yön ve önemli bir husustur.

Tablo 15: Ordu'da Okullaşma Oranı, 2009-2010

Eğitim Kademesi	Okullaşma Oranı (Net) (%)
Okul Öncesi Eğitim (3-5 Yaş)	25,27
İlköğretim	95,80
Ortaöğretim	64,36

Kaynak: TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2009-2010

Tablo 15'de bulunan Ordu'daki okullaşma oranları aynı dönem Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Ordu'da okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %25,27 iken Türkiye geneli için bu oranın %26,92 olduğu görülmektedir, sırasıyla bu oranlar ilköğretim için %95,80'e %98,17, ortaöğretim için %64,36'ya %64,95'dir ki okullaşma oranları bakımından çok az bir farkla Türkiye oranlarının altındadır.

İldeki olumlu istatistiklere rağmen Ordu, LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) testleri sonuçlarında iller sıralamasında üst sıralarda değildir, örneğin, 2010 yılı LYS sonuçlarına göre; Türkçe-Sosyal Puan türüne göre Ordu 49. sırada yer almaktadır. Türkçe-Matematik ve Matematik-Fen puan türlerine göre ise sırasıyla 35. ve 25. sıralarda yer almaktadır.

Tablo 16: LYS Test Sonuçlarına Göre Ordu İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010

Türkçe-Sosyal		Türkçe-Matematik		Matematik-Fen	
Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
268.767	49	272.997	35	287.163	25

Kaynak: ÖSYM

İlin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler göz önünde bulundurularak fırsat ve tehditler de dikkate alınarak İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Planı'na göre eğitim öğretim alanında:

- Eğitimde kalite ve verimliliği artırarak çağdaş eğitim fırsatlarının sunulmasının sağlanması,
- Eğitim Öğretim kurumlarında Türkçe'nin doğru ve etkin kullanımının sağlanması ve okuma alışkanlığının kazandırılması,
- Yaygın eğitimi ihtiyaç analizleri doğrultusunda daha etkin bir şekilde planlayarak yaşam boyu öğrenme ilkesinin uygulanması,
- Sosyal ve kültürel faaliyetleri artırarak sosyal sorumluluk duygusuna sahip, sanatsal ve estetik yönü gelişmiş, kültürel mirasımızı koruyan, geliştiren ve gelecek kuşaklara aktarmayı görev edinmiş sağlıklı ve mutlu bireyler yetiştirilmesi,
- Eğitim kurumlarımızda sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlerin artırılması,
- Tüm eksiklikleri giderilerek donatımı tamamlanmış ortamlarda hizmet veren bir eğitim – öğretim sürecinin oluşturulması,
- Kurum kaynaklarının etkin yönetilmesinin sağlanması, eğitim potansiyelinin ortaya çıkarılması ve tarih bilincinin geliştirilerek eğitim bilinci ve sahiplenme alışkanlığının kazandırılması,
- Kurum yöneticilerinin liderlik performansının artırılması ve süreç yönetimi becerilerinin geliştirilmesi,
- Öğrenen örgüt kültürünün yerleştirilmesi için kurumsal, mesleki ve kişisel gelişim olanaklarının sağlanması gibi stratejiler ve adımlar planlanmaktadır.

4.1.5. RİZE

TR90 Bölgesi GZFT analizi bölümünde belirtilen ve altı ilde de ortak olan yönlere ek olarak sadece Rize özelindeki yönlerin belirtildiği GZFT tablosu:

Güçlü Yönler
Personel eğitimine yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sayıca yeterli olması
Rehberlik Araştırma Merkezi'nin olumlu faaliyetleri
Okul öncesi eğitimin yaygınlaşmış olması
Engellilere yönelik eğitim kurumlarının yeterli oluşu (işitme, zihinsel)
İki okul dışında ilde tekli eğitim yapılması
Sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin yaygın olması
Pansiyon, yurt hizmetlerinin yeterli olması
Personele hizmet veren sosyal tesislerin yaygın olması
Eğitim yönetimi ve denetimi alanında yüksek lisans yapmış denetim elemanlarımızın varlığı
Eğitim kurumlarının yerleşim merkezlerinin içerisinde olması
Taşınmalı eğitimin başarısı

Zayıf Yönler
İlin eğitim kurumlarında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik programlarına gösterilen ilginin istenilen düzeyde olmaması
Okulöncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi durumunda mevcut okul öncesi kurumlarının ve sınıflarının talebi karşılayabilecek durumda olmaması
Özel öğretim kurumlarının azlığı
Eğitim alanında hızlı teknolojik değişimlere tam uyum sağlamada gecikebilme

Fırsatlar
Liderlik yapan il yöneticilerinin değişime ve gelişmeye istekli ve açık olmaları
Taşıma kapsamına alındığından dolayı kapanmış olan okulların arsa ve binalarının gelirlerinin Milli Eğitim Müdürlüğüne aktarılmak üzere değerlendirilebilir olması (Satılması, kiralanması vb.)
Sivil toplum kuruluşlarının ve hayırseverlerin eğitime olumlu bakış açılarının bulunması
Velilerin zararlı alışkanlıklara karşı duyarlı olması

Tehditler
Medya yoluyla yapılan bazı yayınların gençlerimiz üzerindeki olumsuz etkisi
Arsa fiyatlarının yüksek olması ve temininde zorluk çekilmesi
İlin küçüklüğünden kaynaklanan sosyal faaliyet alanlarının azlığı
İlin metropol illere uzak olmasından dolayı seminer, konferans gibi akademik ve kültürel hizmetlerin alınmasında sıkıntı çekilmesi
İldeki hayat şartlarının çalışan memurlar için pahalı olması

Tablo 17: Rize’de Eğitim Özet Tablo, 2010-2011

Eğitim Kademesi	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci/Öğretmen	Derslik	Öğrenci/Derslik
Okul Öncesi Eğitim	127	5283	257	20,56	252	20,96
İlköğretim	121	43086	2594	16,61	2016	21,37
Ortaöğretim	73	28131	1437	19,58	962	29,24

Kaynak: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2010-2011

Tablo 17’deki eğitim göstergeleri aynı yıla ait Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Rize’de okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 20,56 iken Türkiye’de bu sayı 23,08’dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 16,61’e 21,81; ortaöğretim kademesinde ise 19,58’e 21,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre Rize iyi bir seviyededir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ne kadar az olursa diğer bir ifadeyle öğrenci başına ne kadar fazla öğretmen düşerse normal koşullar altında alınan eğitimin o kadar yüksek nitelikli olacağını söylemek mümkündür.

Rize’de okul öncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 20,96 iken Türkiye’de bu sayı 24,08’dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 21,37’ye 32,33; ortaöğretim kademesinde ise 29,24’e 40,32 olduğu görülmektedir ki Türkiye ortalamasına göre oldukça iyi seviyelerdedir, bu durum fiziki altyapı bakımından İl için olumlu bir yön ve önemli bir husustur.

Tablo 18: Rize’de Okullaşma Oranı, 2009-2010

Eğitim Kademesi	Okullaşma Oranı (Net) (%)
Okul Öncesi Eğitim (3-5 Yaş)	42,25
İlköğretim	98,66
Ortaöğretim	85,92

Kaynak: TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2009-2010

Tablo 18’de bulunan Rize’deki okullaşma oranları aynı dönem Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Rize’de okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %42,25 iken Türkiye geneli

için bu oranın %26,92 olduğu görülmektedir, sırasıyla bu oranlar ilköğretim için %98,66'ya %98,17, ortaöğretim için %85,92'ye %64,95'dir ki Rize okullaşma oranları bakımından Türkiye ortalamasının üstünde yer almaktadır.

İldeki olumlu istatistiklere rağmen Rize, LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) testleri sonuçlarında iller sıralamasında üst sıralarda değildir, örneğin, 2010 yılı LYS sonuçlarına göre; Türkçe-Sosyal Puan türüne göre Rize 43. sırada yer almaktadır. Türkçe-Matematik ve Matematik-Fen puan türlerine göre ise sırasıyla 52. ve 56. sıralarda yer almaktadır.

Tablo 19: LYS Test Sonuçlarına Göre Rize İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010

Türkçe-Sosyal		Türkçe-Matematik		Matematik-Fen	
Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
269.678	43	268.126	52	276.810	56

Kaynak: ÖSYM

İlin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler göz önünde bulundurularak fırsat ve tehditler de dikkate alınarak İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Planı'na göre eğitim öğretim alanında:

- Eğitimin sürekliliğini ve okul çevre bütünlüğünü sağlayacak şekilde öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, ders dışı etkinlikler düzenleyerek sosyal, kültürel ve sportif yönden gelişmelerini sağlamak,
- İlköğretim okullarında okunan kitap sayfa sayısını, plan dönemi sonuna kadar %20 artırmak,
- Sektörlerle işbirliği gelişmiş, program çeşitliliğine sahip mesleki teknik eğitimle, sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücü yetiştirmek,
- Okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretimde okullaşma oranını artırarak eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinden bütün vatandaşlarımızın yararlanmasını sağlamak,
- Öğrencilerin bedensel, ruhsal ve zihinsel yönden sağlıklı gelişimini sağlamak amacıyla, bilgiye ve işbirliğine dayalı yönetim anlayışıyla, şiddeti önleyen güvenli eğitim ortamları oluşturarak öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda eğitim öğretim görmelerini sağlamak,
- İlin kültürel mirasının korunması, tanıtılması ve yaygınlaştırılmasının yanı sıra yaşam boyu eğitim politikası doğrultusunda, bireylerin; değişen ve gelişen dünya şartlarına

uyum sağlayabilmeleri için kişisel bilgi ve becerilerini geliştirerek yaşam kalitelerini artırmak,

- Hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlemek suretiyle personelin alan yeterliliklerine dayalı iş yapma ve kaliteli hizmet sunma kapasitelerini geliştirmek,
- İlin eğitim kurumlarında Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları ile ulusal ve uluslararası kuruluşların desteklediği projeleri üreterek, kendi alanı ile ilgili dünyadaki gelişmeleri takip eden ve uygulayan, bilgi ve tecrübelerini çevresine aktarabilen bireylerin yetişmesini sağlamak,
- Türk Milli Eğitim Sisteminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, ilköğretimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarına yönelik rehberlik ve denetleme çalışmaları yaparak, eğitim-öğretimde verimliliği ve başarıyı artırmak,
- İldeki eğitimin fiziksel kapasitesinin artırılması ve daha nitelikli eğitim-öğretim ortamlarının hazırlanması amacıyla, ihtiyaç duyulan fiziki alt yapı birimlerini yapmak ve donanımını sağlamak,
- Hayırsever vatandaşlar teşvik edilerek eğitim öğretim ortamlarını iyileştirmek ve öğrencilerin sosyal, kültürel, sportif yönden desteklenmelerini sağlamak gibi stratejiler ve adımlar belirlenmiştir.

4.1.6. TRABZON

TR90 Bölgesi GZFT analizi bölümünde belirtilen ve altı ilde de ortak olan yönlere ek olarak sadece Trabzon özelindeki yönlerin belirtildiği GZFT tablosu:

Güçlü Yönler
Kurum çalışanlarının eğitim düzeylerinin yüksek olması ve nitelik yönüyle çeşitlilik göstermesi,
İlde bulunan okul ve kurumlarda gelişen teknolojinin etkin kullanılması ve e-okul veri tabanına sağlıklı bilgi girişinin yapılması
Önemli gün kutlamaları, etkinlik ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde deneyim sahibi olunması ve sosyal, kültürel, sportif alanda ülke çapında tanınıyor olması
Kurumda yapılan tüm çalışmaların planlı ve programlı olması
Sürekli kendini yenileyen bir kurum olması,
Kurumun yurtiçi ve yurtdışında yürüttüğü projelerde başarı göstermesi
Kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, iş adamları ve özel sektörle olan ilişkilerin ve bunların kuruma sağladıkları katkıların güçlü olması
İlde mesleki eğitim veren kurumlar ile sektör arasında yürütülen işbirliğinin güçlü olması
MESBİL (Mesleki Eğitim Bilgi Merkezi) ve AR-GE (Araştırma-Geliştirme) birimlerinin varlığı ve etkin çalışması

Zayıf Yönler
İl merkezindeki öğretmenevinin son derece yetersiz olması, hizmet içi eğitim ve kültür sanat merkezinin olmaması bu nedenle öğretmenlerimizin motivasyonlarının sağlanamaması ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinden istenilen verimin alınamaması
Mesleki eğitime devam edenlerin beceri eğitimi alacakları işletmelerin yetersiz olması
Süreçlerde elde edilen verilerin yeterince kullanılamaması
Olumlu çalışmaların kurumlara ve kamuya yeterince tanıtılamaması
Okullar arasında etiketlemeler yapılması

Fırsatlar
İlin yerel kalkınma programlarında yer alması, AB katılım öncesi hibe programlarında öncelikli iller arasında olması
İş piyasası, STK ve diğer kurumların mesleki eğitime duyarlılığının artması
İlde resmi ve özel kurumlarla, toplumsal örgütlerle işbirliği geliştirme olanaklarının olması
Trabzon'un ekonomik gelişimini etkileyen eğilimlerin belirlenmiş olması
İlin önemli bir stratejik, politik, coğrafi konuma sahip olması, uluslararası hava, kara ve deniz ulaşımının olması,
İlin tarihi İpek Yolu üzerinde bulunması, tarihi bir geçmişe sahip olması ve ticaret, turizm ve sağlık sektöründe başarılı olması
İlin ikisi inşa halinde olmak üzere 3 organize sanayi bölgesine sahip olması
İlde sivil toplum örgütü sayısının fazla olması
Yerel ve ulusal basın yayın organlarının sayıca fazla olması

Tehditler
Genel bütçeden kuruma ayrılan maddi ve insan kaynaklarının (destek personeli) sınırlı olması
“Kararlı aile” yapısından sapmaların olması (parçalanmış aile sayısındaki artış), zararlı madde kullanan çocuk sayısı ve şiddet eğiliminde görülen artış
İnternet kafe ve kahvelerin sayıca fazla ve kontrolsüz olması
Dershanelerin fazla olması
Köy iken belediye olan yerlerin tapularının belediye tüzel kişiliklerine intikal etmesi, tapuların il tüzel kişiliğine geçirilmesi sürecinde belediyelerle önemli sorunlar yaşanması ve mülkiyet sorunları çözüme kavuşturulamaması

Tablo 20: Trabzon'da Eğitim Özet Tablo, 2010-2011

Eğitim Kademesi	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci/Öğretmen	Derslik	Öğrenci/Derslik
Okul Öncesi Eğitim	353	16663	599	27,82	659	25,29
İlköğretim	339	97155	6067	16,01	4429	21,94
Ortaöğretim	128	54869	3191	17,19	1651	33,23

Kaynak: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2010-2011

Tablo 20'deki eğitim göstergeleri aynı yıla ait Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Trabzon'da okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 27,82 iken Türkiye'de bu sayı 23,08'dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 16,01'e 21,81; ortaöğretim kademesinde ise 17,19'a 21,32 olduğu görülmektedir ki okul öncesi eğitimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısının dışında diğer eğitim kademelerindeki öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasının altındadır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ne kadar az olursa diğer bir ifadeyle öğrenci başına ne kadar fazla öğretmen düşerse normal koşullar altında alınan eğitimin o kadar yüksek nitelikli olacağını söylemek mümkündür.

Trabzon'da okul öncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı 25,29 iken Türkiye'de bu sayı 24,08'dir. Sırasıyla aynı sayıların ilköğretim kademesinde 21,94'e 32,33; ortaöğretim kademesinde ise 33,23'e 40,32 olduğu görülmektedir ki sadece okul öncesi eğitimde derslik başına düşen sayı bakımından az bir farkla Türkiye ortalamasının üzerindedir, diğer eğitim kademelerinde ise Türkiye ortalamasının altındadır, ancak yine de Türkiye ortalamasına göre iyi seviyelerdedir, bu durum fiziki altyapı bakımından İl için olumlu bir yön ve önemli bir husustur.

Tablo 21: Trabzon'da Okullaşma Oranı, 2009-2010

Eğitim Kademesi	Okullaşma Oranı (Net) (%)
Okul Öncesi Eğitim (3-5 Yaş)	53,53
İlköğretim	95,87
Ortaöğretim	76,83

Kaynak: TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2009-2010

Tablo 21’de bulunan Trabzon’daki okullaşma oranları aynı dönem Türkiye verileri ile karşılaştırıldığında; Trabzon’da okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %53,53 iken Türkiye geneli için bu oranın %26,92 olduğu görülmektedir, sırasıyla bu oranlar ilköğretim için %95,87’ye %98,17, ortaöğretim için %76,83’e %64,95’dir ki Trabzon ilköğretim okullaşma oranı hariç diğer kademelerdeki okullaşma oranı bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Trabzon ilköğretim okullaşma oranı ile Türkiye’deki oran arasında da çok az bir fark bulunmaktadır.

İldeki olumlu istatistiklere rağmen Trabzon, LYS (Lisans Yerleştirme Sınavı) testleri sonuçlarında iller sıralamasında çok üst sıralarda değildir, örneğin, 2010 yılı LYS sonuçlarına göre; Türkçe-Sosyal puan türüne göre Trabzon 30. sırada yer almaktadır. Türkçe-Matematik ve Matematik-Fen puan türlerine göre ise sırasıyla 41. ve 16. sıralarda yer almaktadır.

Tablo 22: LYS Test Sonuçlarına Göre Trabzon İli Puanı ve Türkiye Sıralaması, 2010

Türkçe-Sosyal		Türkçe-Matematik		Matematik-Fen	
Puan	Sıralama	Puan	Sıralama	Puan	Sıralama
270.925	30	272.109	41	289.738	16

Kaynak: ÖSYM

İlin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler göz önünde bulundurularak fırsat ve tehditler de dikkate alınarak İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından hazırlanan 2010-2014 Stratejik Planı’na göre eğitim öğretim alanında:

- İlde okul öncesi eğitime olan duyarlılığı yükseltmek, 36-72 ay çocuklarına yönelik okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve nitel yönden geliştirmek,
- İldeki ilköğretim, ortaöğretim kurumlarını ve mesleki ve yaygın eğitimi nitel ve nicel yönden geliştirmek,
- Okul ve kurumların istenmeyen davranışlar, şiddet ve zararlı alışkanlıklardan uzak, güvenli, sağlıklı ve cazip bir çevreye sahip olmalarını sağlamak ve yaşam kalitelerini yükseltmeye çalışmak,
- İldeki tüm yönetici ve öğretmenlerin eğitim-öğretim alanındaki gelişmeleri yakından izlemesi ve eğitim-öğretim ortamlarında uygulayabilmesi için hizmet içi eğitim faaliyetlerini yaygınlaştırmak, personelin verimliliğini ve kalitesini artırmak,

- İl Milli Eğitim Müdürlüğü, bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarının sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerini çeşitlendirmek, yaygınlaştırmak, tanıtmak ve “Çocuk Dostu Şehir Projesi” standartlarına ulaşmak,
- Sağlıklı bir neslin yetişmesine katkıda bulunmak için sağlık eğitimi, beslenme, kişisel temizlik, çevre ve okul sağlığı konularında gerekli çalışmaları yapmak,
- Bilgi ekonomisi becerilerini ekonomik katma değer sağlayacak şekilde yaygınlaştırmak,
- İle modern eğitim kurumları kazandırmak; mevcut eğitim kurumlarının fiziki alt yapılarını çağdaş eğitimin gereklerine uygun düzeye çıkarmak,
- İlde bulunan tüm eğitim kurumlarının donanım, personel ve cari ihtiyaçlarını karşılamak, teknolojik alt yapılarını güçlendirmek ve eğitim öğretiminin verimliliğini artırmak,
- Rehberlik ve denetim hizmetlerinin etkililiğini ve verimliliğini artırmak,
- İlin sosyal ve kültürel faaliyetlerle gelişmişlik düzeyini yükseltmek,
- Eğitimde çağdaş anlayışa hizmet edecek ve eğitim öğretimin niteliğini artıracak AR-GE çalışmaları yapmak, projeler üretmek gibi stratejiler ve adımlar planlanmaktadır.

5. GENEL DEĞERLENDİRME

Küreselleşmenin oluşturduğu yeni düzeninde yetişmiş insan gücünün önemi oldukça fazladır. Çünkü rekabetin arttığı küreselleşme ve bilgi temelli yeni ekonomik düzende sürdürülebilir büyümenin gerçekleşebilmesi ancak eğitilmiş nitelikli insanlarla mümkün olmaktadır. Dolayısıyla ülkelerin bugünkü stratejik sermayeleri yetişmiş insan gücüdür denilebilir.

Bu yeni dünya düzeniyle birlikte ortaya çıkan hızlı değişim ve gelişim sürecinin mesleklere yansması dolayısıyla eğitim sektöründeki klasik anlayış yerini yeni teknolojilere göre eğitim programlarını belirleme anlayışına bırakmıştır. Bu sebeple ülkeler eğitim sistemlerini sürekli geliştirip eğitim kalitesini artırma çabası içinde olduğu görülmektedir.

Ülkemizde de yeni dünya düzenine paralel bir eğitim sistemi oluşturma faaliyetleri görülmektedir. Bu eğitim sisteminin basamaklarını, okul öncesi eğitimi ve ilköğretimi kapsayan ve her insanın alması zorunlu olan bir temel eğitim; bireye meslek kazandırmayı amaçlayan okulda ve işyerlerinde verilen orta ve yükseköğretim; günümüz çağdaş eğitimin en önemli yaklaşımlarından birisi olan ve tüm insanları hedef edinen hayat boyu öğrenim yaklaşımı oluşturmaktadır. Bu basamaklar temel alınarak eğitim sistemimizde izlenmesi öngörülen politikalar ise şu şekilde özetlenebilir: Türk eğitim sistemi ve yönetiminin ülkemizin insan kaynaklarının en etkin biçimde gelişmesini destekleyecek yapı ve işleyişe kavuşturulması; Ülkemiz vatandaşlarının diğer ülke vatandaşlarıyla rekabet edebilme fırsatını sağlayacak kaliteli eğitim fırsat ve imkânlarının yaygınlaştırılması ve herkes için erişilebilir kılınması; Eğitim sistemleri, eğitimin yasayla tanımlanmış ekonomik, sosyal ve kültürel amaçlarını gerçekleştireceği hususunda topluma güven vermelidir, bu kapsamda eğitimde kalite güvence sisteminin oluşturulması.

Eğitim sistemimizde öngörülen bu politikaların belirlenecek en uygun yöntemlerle hayata geçirilebilmesi önem arz etmektedir. Böylelikle, günümüz koşullarına cevap verebilen bir eğitim sisteminin ışığında, eğitim alanındaki eksiklik giderilebilmesi ve sorunların çözüme kavuşturulabilmesi mümkün olabilecektir. Bu kapsamda ülke genelinde eğitim alanındaki eksikliklerin giderilmesi ve sorunların çözümü yolunda ilerlenmesiyle birlikte TR90 Bölgesi'nde de mevcut eksikliklerin ve sorunların bir kısmı giderilebilecektir. Bunun dışında, TR90 Bölgesi özelinde çalışmanın önceki bölümlerinde de belirtilen eksiklik ve sorunların giderilebilmesi için aynı zamanda bölge içi faaliyetlerin yoğunlaştırılması ve uygun stratejilerin belirlenerek hayata geçirilebilmesi önem arz etmektedir.

Başarılı Bir Örnek: Finlandiya

Dünyada eğitim problemini en erken çözmüş ülkelerden birisi olan Finlandiya, başarılı bir örnek olarak incelenebilir. Okuma-yazma oranı ülkede %100'e çok yakın ve bu oranla dünyada birinci sıradadır. Dünyada okuldan mezun olanların oranının en yüksek olduğu ülkelerden birisidir. Örneğin, ülkede üniversite mezunlarının oranı yaklaşık %65 seviyelerindedir. Dünyanın en başarılı okullarından bir kısmı da bu ülkede yer almaktadır. OECD eğitim raporuna göre 15 yaşındaki okullu gençlerin Matematik problemlerini çözmede dünyada en iyi oldukları ülkedir. Eğitim ve okul kalitesi denince Finlandiya, dünyanın örnek ülkelerinden İngiltere'yi, Amerika'yı, Çin'i ve Japonya'yı geride bırakmış durumdadır. Özetle, Finlandiya'nın eğitimde mükemmellik modeliyle ve kaliteli devlet okullarıyla tüm dünyaya örnek olabilecek nitelikte bir ülke olduğu söylenebilir.

Finlandiya'nın başarısının altında yatan en temel faktör yetkilendirilmiş idealist öğretmenlerdir. Öğretmen olmak için rekabetin oldukça fazla olduğu sistemde öğretmenlik mesleğini en iyi öğrenciler tercih etmektedir. Öğretmenlerin yaşam şartları ve imkanları oldukça iyidir ve bütün karar mekanizmaları, yetkiler öğretmenlere verilmiş durumdadır. Otoriteler onlara her tür özgürlüğü, yetkiyi ve sorumluluğu vermiştir ve bu yaklaşımın temelini 'En iyi çözümleri ve yöntemleri bulacak olan öğretmenlerdir. Bütün yetkiler öğretmenlerin, yeter ki öğrencilerin tümü başarılı olsun' anlayışı oluşturmaktadır. Finlandiya'da eğitim, bir bilim olarak değerlendirilmektedir. Beş yıl öğretmenlik yapan ve başarılı olan genç öğretmenlere master derecesi verilmektedir. Meslek içi öğrenme ve profesyonel gelişim ülkede oldukça güçlüdür. Usta öğretmenler yeni öğretmenlere bizzat yardımcı olmakta ve bu şekilde oldukça verimli bir dayanışma ortamı yaratılmaktadır.

Finlandiya eğitim-öğretimi öğrenciler açısından değerlendirilecek olursa öğrenciler birbirinin rakibi olarak değerlendirilmemekte ve birbirleriyle kıyaslanmamaktadır. Zorluk çeken öğrenciler için özel dersler verilmekte ve özel hocalar tahsis edilmektedir, ancak bu öğrenciler düzenli eğitim sisteminden ve sınıf hayatından koparılmamaktadırlar. Sistemde her öğrencinin özel olduğu, özel ihtiyaçlarının ve yeteneklerinin olduğu vurgulandığı görülmektedir. Öğretmenler öğrencilerle birebir ilişki kuruyorlar ve usta çırak ilişkisi içinde beraberce öğrenmektedirler. Ezberin olmadığı ve ders kitaplarının nadiren kullanıldığı okullarda öğrenciler ağırlıklı olarak yazıyor, okuyor, düşünüyor, üretiyor ve sunum yapmaktadırlar. Öğrencilere sonuna kadar güvenilmekte ve onlara yetişkin ve profesyonel bir birey gibi

davranılmaktadır. Her öğrencinin öğrendiklerini kendi hayatına uygulama yeterliliklerinin geliştirilmesi sağlayan bir eğitim-öğretim sistemleri bulunmaktadır.

Okullar fiziki açıdan da oldukça dikkat çekicidir. Örneğin, okullarda spiral merdivenler, açık kafeteryalar, minderli oturma, dinlenme ve oyun odaları, rengarenk sınıflar, multimedya merkezleri, dijital kütüphaneler bulunmaktadır. Okulların kulüpleri oldukça aktiftir. Haftalık müfredatın içinde mümkün olduğunca fazla müzik, sanat, ve spor aktiviteleri bulunmaktadır. Okullar, bir yetenek atölyesi gibi çalışmaktadır ve her öğrenci hayal gücünü sonuna kadar kullanmaktadır. Örneğin, her öğrenci kendi üniformasını kendisi tasarlayabilmektedir. Her öğrenci ilgi alanlarını kendisi seçmekte ve bu alanlarda erken yaşlarda uzmanlaşmaktadır.

Böylesine başarılı bir eğitim sisteminde okul yöneticilerinin rolü ise baş eğitimci ve baş öğrenen olmaktır. Dolayısıyla eğitim-öğretimden hiçbir şekilde kopmamaktadırlar. Yöneticilerin ana hedefleri eğitimin kalitesini geliştirmek, her öğrenciye ulaşmak, her öğrencinin yeteneklerini keşfetmek ve yeteneklerine göre işletmektir. Aynı zamanda okulu daha yenilikçi bir okul haline getirebilmektir.

KAYNAKÇA

- 1- BERBER, Metin, SİVRİ, Uğur, YILDIZ Ezgi Baday, “Türkiye’de İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması”, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2010.
- 2- Devlet Planlama Teşkilatı, “İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması”, 2003:
<http://ekutup.dpt.gov.tr/bolgesel/gosterge/2003-05.pdf>
- 3- Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı, “TR90 Doğu Karadeniz Bölge Planı 2010-2013”
- 4- Stratejik Plan 2010-2014, Artvin Milli Eğitim Müdürlüğü.
- 5- Stratejik Plan 2010-2014, Giresun Milli Eğitim Müdürlüğü.
- 6- Stratejik Plan 2010-2014, Gümüşhane Milli Eğitim Müdürlüğü.
- 7- Stratejik Plan 2010-2014, Ordu Milli Eğitim Müdürlüğü.
- 8- Stratejik Plan 2010-2014, Rize Milli Eğitim Müdürlüğü.
- 9- Stratejik Plan 2010-2014, Trabzon Milli Eğitim Müdürlüğü.
- 10- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı, Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- 11- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Yapılan Değişiklik Sonucu Getirilen Yenilikler, 12 Mart 2012.
- 12- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim, 2010-2011.
http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2010_2011.pdf
- 13- T.C. Artvin Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ARTBAP sunumu, 08 Mart 2012.
- 14- Eğitim ve İnsan Kaynakları Sonuç Raporu ve Strateji Belgesi, TÜBİTAK, 2005.
- 15- 2050’ye Doğru Nüfusbilim Ve Yönetim: Eğitim Sistemine Bakış, TÜSİAD, 2010.
- 16- TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2010:
<http://tuik.gov.tr>
- 17- TÜİK IBBS 3. Düzeye ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranları, 2007-2011:
<http://tuik.gov.tr>

- 18- TÜİK Eğitim Kurumlarının Kademelere Göre Okul, Öğrenci Öğretmen Sayısı, 2010-2011: <http://tuik.gov.tr>
- 19- ÖSYM Resmi Web-Sitesi: www.osym.gov.tr
- 20- [http://megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Finland%20\(TR\).doc](http://megep.meb.gov.tr/megep/genel/moduler/ulkeler/Finland%20(TR).doc)
- 21- <http://www.egitim.aku.edu.tr/Finlandiya.ppt>
- 22- [Finlandiya'nın PISA'daki Başarısının Nedenleri: Türkiye için Alınacak Dersler, URL](http://kursatdemir.wordpress.com/2010/11/15/finlandiyanin-pisa-daki-basarisinin-nedenleri-turkiye-icin-alinacak-dersler/)
<http://kursatdemir.wordpress.com/2010/11/15/finlandiyanin-pisa-daki-basarisinin-nedenleri-turkiye-icin-alinacak-dersler/>